



**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

OPINNÄYTETYÖ

Nuorten kokemuksia yhdenvertaisuudesta

Kouvolan kaupungin nuorisopalveluiden toiminnan kehittäminen
yhdenvertaisemmaksi

Siiri Kivinen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

04 / 2019

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Siiri Kivinen	Sivumäärä 48 ja 8 liitesivua
Työn nimi Nuorten kokemuksia yhdenvertaisuudesta	
Ohjaava(t) opettaja(t) Maarit Honkonen-Seppälä	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Kouvolan kaupungin nuorisopalvelut	
Tiivistelmä <p>Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteina on tehdä selvitys yhdenvertaisuuden toteutumisesta Kouvolan kaupungin nuorisopalveluilla, kuulla nuoria yhdenvertaisuudesta ja luoda keinoja parantamaan yhdenvertaisuutta. Opinnäytetyön tarkoitus on edistää yhdenvertaisuuden toteutumista Kouvolan kaupungin nuorisopalveluilla. Toiminnallisen opinnäytetyön produktina syntyi pohja yhdenvertaisuustunnille sekä nuorten näkökulman esille tuova osuus Kouvolan kaupungin nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelmaan. Opinnäytetyön menetelminä käytettiin havainnointia ja ryhmähaastattelua sekä lisäksi nuorten kanssa käytyjä keskusteluja. Työn tilaajana toimi Kouvolan kaupungin nuorisopalvelut.</p> <p>Opinnäytetyön aiheena käsitellään nuorten yhdenvertaisuutta ja sen toteutumista nuorten omien kokemusten perusteella. Aihe on tärkeä nuorisotyön ammattialalle, sillä kuntien tarjoamilla nuorisopalveluilla kaiken toiminnan tulisi olla yhdenvertaista kaikille siihen osallistuville. Myös nuorisolain (2016/1285) tavoitteissa listataan muun muassa nuorten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvo-oikeuksien edistämisen toteutuminen sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen.</p> <p>Opinnäytetyön tietoperusta käsittelee yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, normeja ja normikriittisyyttä, positiivista erityiskohtelua, yhdenvertaisuuden edistämistä sekä nuorten osallisuutta.</p> <p>Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä tehtiin pohja yhdenvertaisuustunnille sekä osuus Kouvolan kaupungin nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelmaan. Opinnäytetyössä osallistettiin Kouvolan kaupungin nuorisopalvelujen toiminnoissa käyviä nuoria, pitämällä heille yhdenvertaisuustunteja. Osallistajat olivat nuorisotilakävijöitä sekä koulun tukioppilastoimintaan osallistuvia nuoria. Opinnäytetyön kautta yhdenvertaisuussuunnitelmaan saatiin nuorten näkökulma yhdenvertaisuudesta ja sen kehittämismisalueista. Työtä voi hyödyntää myös muihin kuntiin ja niiden nuorisopalveluihin, joissa halutaan saada nuorten ääni kuuluviin yhdenvertaisuusasioissa. Yhdenvertaisuustunnin rakenne on käyttökelpoinen sellaisenaan tai pienellä muokkauksella, riippuen kunnan nuorisopalveluiden tarpeesta ja ryhmän koosta.</p>	
Asiasanat yhdenvertaisuus, nuoriso, nuorisotilatyö, koulunuorisotyö, tukioppilaat, nuorisopalvelut	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Program of Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Siiri Kivinen	Number of Pages 48 and 8 annexes
Title Youths experiences about equality	
Supervisor(s) Maarit Honkonen-Seppälä	
Subscriber and/or Mentor City of Kouvola, youth services	
Abstract <p>The goal of this functional thesis is to find out how equality is coming true in the youth services of Kouvola. Also, the goal is to get youngster's voice heard about equality and create ways to improve equality. The purpose of this thesis is to improve equality in the youth services of Kouvola. Subscriber of this thesis is the youth services of Kouvola.</p> <p>This thesis is handling equality amongst youngsters. The subject is important for the work field because all the activities of youth services should be equal to all and all should have equal opportunities to participate in the activities. Also, in the youth law (2016/1285) is written goals of improving youth's equality and improving youths growing and living conditions.</p> <p>The theoretical framework of this thesis is equality, norms, norm criticalness, positive special treatment, improving equality and youth's participation. Data was collected using observation and conversations with the youngsters.</p> <p>In this thesis the youngsters who take part in the activities of Kouvolas youth services were participated in equality workshops.</p> <p>The results of this thesis were added to the equality program designed by the youth services of Kouvola. With this thesis the voice of the youngsters was heard on this equality program. Also, along the equality program the output of this thesis was to build a useable frame for the equality workshops. The frame of the workshop can be utilized in other cities with the need of improving their youth services equality.</p>	
Keywords equality, youngsters, youth center work, youth work in schools, youth services	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TYÖN TILAAJA	6
2.1 Kouvolan kaupungin nuorisopalvelut	6
2.2 Nuorisotilatoiminta	7
2.3 Koulunuorisotyö	8
3 YHDENVERTAISUUS	9
3.1 Mitä on yhdenvertaisuus	10
3.2 Tasa-arvo	10
3.3 Positiivinen erityiskohtelu	11
3.4 Normi, normitietoisuus ja normikriittisyys	11
3.5 Nuorten vaikuttaminen ja osallisuus	13
3.6 Yhdenvertaisuuden edistäminen	14
4 TYÖN TOTEUTUS	15
4.1 Tutkimusmenetelmät	16
4.2 Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus	18
4.3 Opinnäytetyön prosessi	19
4.3.1 Suunnittelu	20
4.4 Yhdenvertaisuustunnit	21
5 TYÖN TULOKSET	23
5.1 Yhdenvertaisuustuntien tulokset ja päätelmät	23
5.1.1 Käsitteet	24
5.1.2 Syrjivät nimittelyt	24
5.1.3 Yhdenvertaisuuteen liittyvät väittämät	26
5.1.4 Testi	28
5.1.5 Ryhmähaastattelussa heränneitä ajatuksia	32
5.2 Yhdenvertaisuuden toteutuminen	33
5.3 Osuus yhdenvertaisuussuunnitelmaan	34
5.3.1 Toimenpiteet ja seuranta	35
6 POHDINTA & ARVIOINTI	38
6.1 Pohdinta	38
6.2 Työn tilaajan arvio	40
6.3 Oma arvio	40
6.4 Työn reliabiliteetti ja validius	42
6.5 Jatkotutkimusaiheet	43
LÄHTEET	44
LIITTEET	
LIITE1 Yhdenvertaisuustunnin pohja	49
LIITE2 Opinnäytetyön osuus Kouvolan nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelmaan.	57

1 JOHDANTO

Valtakunnallisia nuorisotyöpäiviä eli Allianssin järjestämää NUORI 2019 -tapahtumaa edelsi Pre-NUORI 2019 -tapahtuma, jossa puheenvuoroja pitivät esimerkiksi Suomen UN Womenin toiminnanjohtaja Elina Nikulainen sekä nuorisotutkija Anni Saarikko. Molempien asiantuntijoiden puheissa nousi esiin yhdenvertaisuus. Heidän mielestään yhdenvertaisuus on radikaali tavoite, jonka eteen on tehtävä perinpohjaista työstämistä jokaisessa yhteisössä. Nikulaisen puheenvuorossa nousi esiin yhdenvertaisuuden käsite sekä mahdollisuudet muuttaa yhteiskunnan syviä rakenteita yhdenvertaisempaan suuntaan. Nikulaisen mukaan yhdenvertaisuuden edistäminen lähtee kuitenkin ruohonjuuritasolta, esimerkiksi syrjivät vitsit tai sanonnat ovat epätoivottujen rakenteiden perusteita. (Vainio 2019.)

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin yhdenvertaisuutta ja sen toteutumista Kouvolan kaupungin nuorisopalveluilla, nuorten näkökulmasta. Aiheena yhdenvertaisuus on tärkeä niin yksilötasolla kuin yhteiskunnallisesti. Yhdenvertaisella toiminnalla ja vuorovaikutuksella voidaan saada paljon hyvää aikaan. Nuorisotyöllä on velvollisuus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Tämä velvollisuus perustuu etiikkaan sekä voimassa olevaan lainsäädäntöön, kuten yhdenvertaisuuslakiin, nuorisolakiin ja kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. (Jalonen & Heinonen 2018, 5; Nuorisolaki 2016/1285 2 §; Yhdenvertaisuuslaki 2014/1325 6§; Euroopan ihmisoikeussopimus 1999/63 14 artikla.) Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on edistää nuorten yhdenvertaisuutta Kouvolan kaupungin nuorisopalveluiden piirissä. Tarkemmin rajattuna nuorisotilatyössä sekä koulunuorisotyössä. Opinnäytetyön havainnot ja tulokset lisätään nuorisopalveluiden omaan yhdenvertaisuussuunnitelmaan.

Yhdenvertaisuudesta on laajoja määritelmiä, mutta tässä työssä se tarkoittaa kaikkien ihmisten kohtelemista ja kohtaamista yhdenvertaisesti riippumatta heihin liittyvistä tekijöistä tai ominaisuuksista. Yhdenvertaisuuden määrittelystä lisää kappaleessa kolme. Opinnäytetyössä pyrittiin vastaamaan kahteen tutkimuskysymykseen: Miten nuoret kokevat yhdenvertaisuuden toteutuvan Kouvolan nuorisopalveluilla ja miten sitä voisi kehittää?

2 TYÖN TILAAJA

Työn tilaajana toimii Kouvolan kaupungin nuorisopalvelut. Kouvolan kaupunki on pinta-alaltaan 2883 km² ja siellä on noin 84 000 asukasta (Kouvola.fi 2019). Asukkaista noin 23 500 on alle 29-vuotiaita, heistä nuoria 10-29-vuotiaita on noin 16 400 (Tilastokeskus 2019). Nuorisopalvelut halusivat oman, enemmän asiakaslähtöisemmän eli nuoriin keskittyvän yhdenvertaisuussuunnitelman, sillä Kouvolan kaupungin oma suunnitelma koskee vain henkilöstöä. 15.6.2015 kaupunginhallitus hyväksyi Kouvolan kaupungin henkilöstöä koskevan suunnitelman tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. (Kouvolan kaupungin henkilöstösuunnitelma 2018, 4.) Nuorisopalvelut toteuttivat oman työryhmän yhdenvertaisuussuunnitelman laatimiseen. Nuorisopalveluiden suunnitelmassa esitetään konkreettisia tavoitteita ja toimenpiteitä yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen nuorisotyön edistämiseksi. (Yhdenvertaisuussuunnitelma Kouvolan nuorisopalvelut 2018, 1.)

2.1 Kouvolan kaupungin nuorisopalvelut

Kouvolan kaupungin nuorisopalvelut järjestää nuorille kasvua tukevaa toimintaa, joka osaltaan täydentää kodin ja koulun kasvatustehtävää. Nuorisopalveluita ovat yhteiskunnallinen, yhteisöllinen ja kohdennettu nuorisotyö sekä nuorten työpajatoiminta. Kouvolan nuorisopalveluissa on yhteensä noin 51 työntekijää, joista osa on määräaikaisia. Nuorisotiloja on 13 ja nuorten työpajayksiköitä on kahdessa pisteessä. Yhteisölliseen nuorisotyöhön sisältyvät nuorisotilatoiminta, koulunuorisotyö, retki- ja leiri-toiminta, kulttuurinen nuorisotyö, kansainvälinen- ja monikulttuurinen nuorisotyö sekä nuorisovaltuusto. Kohdennettu nuorisotyö koostuu ehkäisevästä päihdetyöstä, erityisnuorisotyöstä sekä etsivästä nuorisotyöstä sekä Kouvolan Ohjaamon toiminnasta. Yhteiskunnallinen nuorisotyö on puolestaan hallinnollisempaa. Siihen kuuluvat strateginen johtaminen, nuorisopolitiikka, palveluohjauksellinen toiminta, avustukset, järjestöyhteistyö sekä viestintä ja markkinointi. Nuorten työpajat ovat myös osa Kouvolan nuorisopalveluita. Työpajatoiminta auttaa nuorten työllistämässä esimerkiksi työkokeilulla, tuetulla oppisopimuskoulutuksella tai kuntouttavalla työtoiminnalla. Työpajatoimintaan kuuluu myös työpajapalvelut kuten huonekalujen kunnostus ja

tekstiilityöt, pihatyöt, muutot, kuljetukset ja pienkonekorjaukset. (Nuorten Kouvola 2018.) Kouvolan nuorisopalveluiden nettokäyttömenot ovat yhteensä 3,25 miljoonaa euroa sekä 134 euroa per nuori (Suomen nuorisotyön tilastot 2019).

Tässä opinnäytetyössä keskitytään yhteisöllisen nuorisotyön palveluihin, erityisesti nuorisotilatoimintaan sekä koulunuorisotyöhön.

2.2 Nuorisotilatoiminta

Kouvolan kaupungin nuorisotilatoiminta on pääosin suunnattu 12-17-vuotiaille nuorille. 13 nuorisotilaa on sijoitettu Kouvolan kaupungin laitamalla sijaitseviin kaupungin-osiin sekä Kouvolan keskustan alueelle. Yleisimmät aukioloajat ovat viikon aikana maanantaina ja torstaina tai tiistaina ja keskiviikkona kello 14-20 sekä joka toinen perjantai kello 15-21. Koulujen loma-aikoina nuorisotiloja pyritään pitämään mahdollisimman paljon auki. Nuorisotiloilla voi olla tilakohtaisia kerhoja tai ryhmiä, joita perustetaan alueiden tarpeiden mukaan. (Nuorten Kouvola 2018.) Kaupungin laajemmalla taajama-alueella on usein kaksi nuorisotilaa, joista toinen on auki maanantaina ja torstaina sekä parittomien viikkojen perjantaina. Toinen alueen nuorisotila taas on auki tiistaina ja torstaina sekä parillisten viikkojen perjantaina. Näin halutaan varmistaa, että nuorille on jokaisena arki-iltana tarjolla turvallinen ympäristö viettää vapaa-aikaa.

Seuraavaksi kuvaus eräästä Kouvolan nuorisotilasta ja sen toiminnasta: ”Hyvä ilma-
piiri ja hyvät tilat hengailta ystävien kanssa. + Mahtavat Ohjaajat!” ”Paras paikka.”
”Inksan nuokkarilla voit pelata bilistä, ilmakielkkoa tai pöytäfutista tai erilaisia lautapelejä. Voit tavata kavereita. Pelata Playstation 4 tai pelitietokoneita. Voit editoida valokuvia ja videoita tai tehdä musiikkia. Voit liikkua liikuntasalissa, mahdollisuus erilaisiin pallopeleihin, kokkailla omatoimisesti tai yhdessä, syödä omia eväitä sekä jutella turvallisten ja luotettavien nuorisohjaajien kanssa. Inksan nuokkarilla toimii myös välipalakerho sekä pelikerho.” (Nuorten Kouvola 2019.) Vapaa-ajalla mielekäs sosiaalinen tekeminen on nuorten omasta näkökulmasta keskeisimpiä syrjäytymisen ehkäiseviä tekijöitä (Veltor 2017, 36).

2.3 Koulunuorisotyö

Kun kouluun tuodaan uusia aikuisia ja erilaisia työotteita, voidaan koulun toimintaa kehittää. Nuorisotyötä on lisätty kouluissa ja näin on tuotu kouluun uudet ammattilaiset koululääkäreiden, terveydenhoitajien, kuraattorien, koulupsykologien ja koulunkäynnin ohjaajien lisäksi. Nuorisotyön työkenttä on kasvanut, mutta samalla on tullut uusia mahdollisuuksia keskittyä nuorten maailmoihin ja elämäntilanteisiin. Koulunuorisotyöllä on mahdollisuus vaikuttaa positiivisesti nuorten sosiaaliseen ympäristöön koulussa. Koulunuorisotyöntekijä voi myös tarvittaessa herätellä koulun muuta henkilökuntaa huomaamaan koulun merkitys ympäristönä nuoren elämässä. (Kiilakoski 2014, 8; Pihlas 2015.)

Tällä hetkellä Kouvolan jokaisessa yläkoulussa toimii koulunuorisotyöntekijä. Nuoret voivat tavata koulunuorisotyötä tekeviä nuorisohjaajia myös alueiden nuorisotiloilla. Tässä muodossa tehtävä nuorisotyö mahdollistaa nuorille helposti lähestyttävän aikuisen niin kouluympäristössä kuin vapaa-ajalla. Tietyllä alueella toimiva koulunuorisotyöntekijä oppii tuntemaan ja kohtaamaan samoja nuoria eri ympäristöissä. Samalla työntekijä oppii tuntemaan alueen ilmiöitä. Nuorisotyöntekijä on keskeisessä roolissa myös nuorten tukipalveluverkostossa. Koulunuorisotyöntekijä tulee helposti tunnetuksi nuorten keskuudessa, tämän myötä nuorten kynnys osallistua nuorisopalveluiden toimintaan laskee. (Nuorten Kouvola 2018.)

Koulunuorisotyöntekijän työnkuva tehdään yhdessä nuorisopalveluiden sekä koulun henkilökunnan kanssa. Työnkuvassa otetaan huomioon jokaisen koulun erilaiset tarpeet. Kun koulu ja nuorisotyö tekevät yhteistyötä, sillä on hyvät mahdollisuudet aktiivoida alueen nuoria esimerkiksi vaikuttamaan omaan elinympäristöönsä tai osallistumaan nuorten palveluiden kehittämiseen. (Nuorten Kouvola 2018; Rihu 2017, 6-8.) Opinnäytetyö koskettaa osin myös koulumaailmaa koulunuorisotyön kautta. Työsäään koululla nuorisotyöntekijä on vastuussa tai mukana esimerkiksi päihde- ja seksuaalikasvatustunneilla. Koulunuorisotyöntekijät järjestävät erilaisia teemaviikkoja koululla sekä tapahtumia yhdessä nuorten kanssa. Koulunuorisotyöntekijä on mukana myös ohjaamassa ja organisoimassa tukioppilastoimintaa sekä on osana koulu-terveydenhuoltotiimiä. (Rihu 2017, 8-12.)

Nuorten kouluun liittyvät sosiaaliset suhteet ovat vain osa heidän sosiaalisesta elämästään. Koulu on kuitenkin suuressa merkityksessä ja siitä kertoo esimerkiksi vuoden 2017 nuorisobarometri, jonka mukaan peruskoululaisista 67% kokee kuuluvansa erittäin tai melko kiinteästi koulu yhteisöön. Koulu ympäristöä voidaan pitää monella tapaa oppimisympäristönä. Kouluopetus antaa tietoa eri aineista, mutta koulun sosiaalisessa ympäristössä nuoret muovaavat omaa yksilöllisyyttään ja tapaa kohdata muita. (Olsson 2018, 8.) Kuitenkin muutama vuosi taaksepäin kerrottiin, että 43% vastanneista nuorista on kokenut syrjintää koulussa ja 77% syrjintää ainakin joskus kokeneista nuorista on joutunut syrjinnän kohteeksi nimenomaan koulussa (Nuorisobarometri 2014, 41). On siis tärkeää, että kouluissa panostetaan oppilaiden kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, sosiaaliseen vahvistamiseen ja hyvän yhteishengen luomiseen.

Opinnäytetyössä koulunuorisotyön osalta keskityttiin tukioppilastoimintaan. Mannerheimin Lastensuojeluliitto aloitti tukioppilastoiminnan Suomessa vuonna 1972. Tällä hetkellä tukioppilastoiminta kattaa yli 80% perusopetuksen 7.-9.-luokista. Joka vuosi noin 11 000 oppilasta koulutetaan tukioppilaisiksi. Mannerheimin lastensuojeluliitto on listannut tukioppilastoiminnan tavoitteiksi toiset huomioivan käyttäytymisen, koulun yhteishengen luomisen, yksinäisyyden torjumisen sekä nuorien osallisuuden lisäämisen kouluissa. Tukioppilaita valitaan yleensä 1-6 jokaista aloitettavaa 7. luokkaa kohden. Tukioppilaina toimii 8. ja 9.-luokkalaisia vapaaehtoisia nuoria. Tukioppilaiden on tärkeä ottaa vastaan uudet koululaiset ja viestiä kaikille hyväksyvää ja tervetullutta ilmapiiriä. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2018.)

3 YHDENVERTAISUUS

Tässä luvussa käsittelen opinnäytetyön tietoperustaa. Käsitteitä ovat yhdenvertaisuus, tasa-arvo, positiivinen erityiskohtelu, normi sekä normitietoisuus. Lisäksi luvussa käsitellään nuorten osallisuutta sekä yhdenvertaisuuden edistämistä.

3.1 Mitä on yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän erilaisista ominaisuuksistaan kuten sukupuoli, ikä, etninen tai kansallinen alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto ja vakaumus, mielipide, vamma, terveydentila tai seksuaalinen suuntautuminen. Nämä henkilöön liittyvät tekijät eivät saisi vaikuttaa esimerkiksi ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä tai erilaisia palveluja. Nämä perusoikeudet kuuluvat kaikille. Yhdenvertaisuuden periaate Suomen perustuslaissa viittaa sekä syrjinnän kieltoon, että ihmisten yhdenvertaisuuteen lain edessä. Lait kuten yhdenvertaisuuslaki, rikoslaki, tasa-arvolaki sekä työlainsäädäntö tarkentavat syrjinnän kieltoa eri elämänalueilla. (Oikeusministeriö, yhdenvertaisuussivusto 2019; Yhdenvertaisuuslaki 2014/1325 1§; Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 2986/609 1§.) Tämä kaikki pätee myös yhdenvertaisuuteen nuoristyössä. Käytännön kautta se voi merkitä esimerkiksi sitä, että kaikki ovat tervetulleita nuorisotilalle ja se on syrjinnästä vapaa alue. Nuorisotilojen tulisi olla myös esteettömiä, joten esimerkiksi pyörätuolia käyttävällä nuorella on pääsy sinne. Nuorisotilatoiminta on myös ilmaista, joten kaikki nuoret, heidän perheensä taloudellisesta tilanteesta huolimatta voivat osallistua toimintaan. Koulunuorisotyössä yhdenvertaisuus voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua järjestettäviin tapahtumiin tai niiden suunnitteluun ja kaikilla on mahdollisuus hakea tukioppilaaksi.

3.2 Tasa-arvo

Tasa-arvo rinnastetaan tasa-arvoisuuteen, jolla tarkoitetaan sukupuolten välistä tasa-arvoa, oikeudellista tasa-arvoa ja taloudellista tasa-arvoa. Suomen lainsäädännössä tasa-arvolla viitataan sukupuolten tasa-arvoon sekä sukupuoli-identiteetistä ja sukupuolenilmaisusta johtuvan syrjinnän ehkäisyyn. (Jalonen & Heinonen 2018, 9.) Arki kielessä terminä tasa-arvo saattaa tuntua monelle tutummalta kuin yhdenvertaisuus. Tasa-arvo ei kuitenkaan samalla tavalla tarkoita syrjimättömyyttä kuin yhdenvertaisuus. Tasa-arvo keskittyy enemmän sukupuolten väliseen yhdenvertaisuuteen, ei yhdenvertaisuuteen kaikista ihmisten ominaisuuksista huolimatta.

3.3 Positiivinen erityiskohtelu

Positiivisella erityiskohtelulla tarkoitetaan positiivisia erityistoimenpiteitä. Näillä toimenpiteillä turvataan tosiasiallista yhdenvertaisuutta eli parannetaan syrjinnälle alttiin ryhmän asemaa ja olosuhteita. Positiiviseen erityiskohteluun eivät kuulu toimenpiteet, joissa jotain toista ryhmää puolestaan asetetaan muita heikompaan asemaan tai syrjitään. (Jalonen & Heinonen 2018, 8; Positiivisen erityiskohtelu opas 2019.)

Useissa tapauksissa positiivisella erityiskohtelulla pyritään parantamaan heikommasa asemassa olevan ryhmän asemaa esimerkiksi siten, että heille annetaan lievempiä kriteereitä kuin muille (Positiivisen erityiskohtelun opas 2019). Koulussa positiivinen erityiskohtelu voi ilmetä esimerkiksi siten, että oppilaalle, jolla on luku- ja kirjoitusvaikeuksia, annetaan enemmän aikaa kokeen tekemiseen ja/tai vähemmän kokeeseen luettavaa materiaalia. Tämä perustuu opetusalan lainsäädäntöön, esimerkiksi perusopetuslain erityisopetusta koskevissa säännöksissä turvataan oikeus oppilaan erityistarpeiden huomioimiseen. (Positiivisen erityiskohtelun opas 2019.)

3.4 Normit, normitietoisuus ja normikriittisyys

Yleensä normeilla tarkoitetaan mitä tahansa yksilöä määrittelevää tai yhteisöä luovaa sääntöä. Positiivisia normeja ovat esimerkiksi ”älä kiusaa ketään” tai ”kuuntele kun sinulle puhutaan”. (Saarikoski & Kovero 2013, 10.)

Eri kokoisissa ryhmissä sekä yksilöiden välisessä kanssakäymisessä syntyy sosiaalisia normeja, joihin ihmisten oletetaan mukautuvan. Ryhmän jäsenille asetetaan odotuksia, joiden täyttämistä tuetaan sanktioin eli pakottein. Normit määräävät miten ihmisten tulisi havainnoida, tuntea, ajatella ja käyttäytyä. Tällä tavalla normeihin sisältyvät odotukset liitetään asenteisiin. (Laine 2005, 186.) Nuorisotiloilla odotuksena voivat olla esimerkiksi siisteys, kielenkäyttö ja muiden huomioonottaminen. Jos näitä taas ei noudata voi sanktiona olla esimerkiksi nuorisotilalta ulos joutuminen hetkeksi tai toistuvien ongelmien kautta porttikielto. Nuorisotiloilla voidaan käyttää sanktiona myös nuorisotilan sulkemista päiväksi.

Normi luo käsityksen siitä mikä on tavallista, ja siitä mikä poikkeaa tavallisesta – eli normista. Normatiivisuus tekee näkymättömäksi. Normeista poikkeavia ei huomioida puheissa, oppimateriaaleissa tai koulujen käytännöissä samalla tavalla kuin muita oppilaita. Tästä johtuu se, että on hankala kertoa itselleen tärkeistä asioista. Ikään kuin ei olisi ihan yhtä paljon olemassa kuin muut. (Saarikoski & Kovero 2013, 11.) Usein normeista poikkeavilla puuttuu esimerkki tai roolimalli elämästä, sillä heitä ei juuri tule esille koulun oppimateriaaleissa tai puheissa. Roolimallin puuttuminen voi olla suuri asia nuoren ihmisen elämässä. He voivat kokea itsensä näkymättömäksi. Tämän takia on tärkeää, että esimerkiksi koulun terveystiedon tunneilla aiheena ovat yhtä paljon sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt, kuin ovat enemmistötkin. Nuoret tarvitsevat myös tarpeeksi turvallisen ympäristön aiheiden käsittelyyn. Tässä voivat auttaa esimerkiksi koulunuorisotyöntekijä tai hänen kauttaan erityisnuorisotyöntekijä.

Normien ahtaus ei koske vain vähemmistöjä, sillä jokainen voi joutua tarkkailemaan itseään ja miettimään, voiko vapaasti olla sellainen kuin on. Yhdenvertaisuus ei siis kosketa vain vähemmistöjä, ellei näe asiaa niin, että me kaikki kuulumme johonkin vähemmistöön – nuoret ikänsä ja usein heikkojen vaikuttamismahdollisuuksien vuoksi. (Myllyniemi 2014, 6.)

Pitkän ajan kuluessa yhteiskunnassa ovat syntyneet syrjivät normit. Jotta ne voidaan tiedostaa, tarvitaan ymmärrystä siitä, mistä ajatusmallit tulevat. (Saarikoski & Kovero 2013, 10.) Syrjivät normit eli oletukset ihmisistä voivat liittyä esimerkiksi ihmisen sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen, alkuperään, uskontoon tai toimintakykyyn. Kiusaamisen ja syrjinnän taustalla ovat usein ulkopuolistavat normit. Syrjivien normien vahvistaminen tuottaa uutta syrjintää ja näkymättömyyttä. (Jalonen & Heinonen 2018, 8.)

Yhteiskunnassa vallalla olevien normien kriittinen tarkastelu ja syrjivien rakenteiden tunnistaminen on normitietoisuutta. Normitietoisuutta on myös pyrkimys muuttamaan syrjiviä rakenteita. (Jalonen & Heinonen 2018, 8.) Nuorisotyöntekijät voivat omalla kriittisellä suhtautumisella normeihin sekä normitietoisuudella auttaa nuoria tarkastelemaan yhteiskunnan normeja uudestaan. He voivat antaa nuorille uusia näkökulmia ja ajatuksia normeista. Tarkoituksena on kuitenkin saada nuori itse ajattelemaan ja näiden ajatusten pohjalta toimimaan oikein ja yhdenvertaisesti.

Normikriittisyys auttaa tunnistamaan normeja, jotka rajaavat ihmisten olemassaoloa. Vähemmistöt ja normista paljon poikkeavat joutuvat tuntemaan syrjinnän seuraukset kaikista kipeämmin. (Saarikoski & Kovero 2013, 11.)

3.5 Nuorten vaikuttaminen ja osallisuus

Suomen lainsäädäntö kertoo, että lasten ja nuorten tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Esimerkiksi perustuslaissa määrätään, että lapsia tulee kohdella tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Kuntalaissa kuntalaisilla ja palvelun käyttäjillä tulee olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Nuorisolain mukaan nuorille pitää järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Nuori tulee kuulla heitä koskevissa asioissa. Myös perusopetuslaissa sanotaan, että opetuksen järjestäjän tulee edistää oppilaiden osallisuutta. Viimeisenä myös YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa velvoitetaan takaamaan, että lapsella, joka pystyy muodostamaan oman näkemyksensä, tulee olla mahdollisuus ilmaista vapaasti näkemyksensä kaikissa itseään koskevissa asioissa. (Suomen perustuslaki 1999/731 6§; Kuntalaki 2015/410 22§; Nuorisolaki 2016/1285 24§; Perusopetuslaki 1998/628 47§; Yleissopimus lapsen oikeuksista 12 artikla.)

Osallisuuden laajasta tutkimuksesta huolimatta, sille ei ole onnistuttu laatimaan tarkkaa ja yleisesti pätevää määritelmää (Kiilakoski 2007, 10). Toisaalta osallisuudessa on kysymys lapsen ja nuoren vaikutusmahdollisuuksista heille itselle tärkeissä asioissa. Lapset ja nuoret ovat itse oman elämänsä parhaita asiantuntijoita. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos 2017.)

Kokemus osallisuudesta tuottaa halua olla osa ympäristöään ja vaikuttaa siihen (Kiilakoski 2007, 11). Tässä opinnäytetyössä nuoret saivat äänensä kuuluviin heitä koskevissa yhdenvertaisuusasioissa. He saivat mahdollisuuden vaikuttaa yhdenvertaisuuden edistämiseen heidän elämänpiirissään.

3.6 Yhdenvertaisuuden edistäminen

Yhdenvertaisuuslain (2014/1325) mukaan viranomaisilla, koulutuksen järjestäjillä ja työnantajilla on velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta. Yhdenvertaisuuden edistämiseksi keskeisin väline on yhdenvertaisuussuunnittelu. Yhdenvertaisuussuunnittelu tarkoittaa sitä, että organisaatio arvioi ja kehittää toimintaansa suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti yhdenvertaisuuden näkökulmasta. (Oikeusministeriö 2019; Positiivisen erityiskohtelun opas 2019.)

Yhdenvertaisuussuunnitelma on suunnitelma, joka luodaan yhdessä yhteisön kanssa. Suunnitelmassa sovitaan, millaisilla konkreettisilla toimilla yhdenvertaisuutta voidaan edistää. Suunnitelmassa olisi hyvä myös tulla esille tavoitteet sekä sopia yhdessä, miten näiden tavoitteiden saavuttamista mitataan. (Jalonen & Heinonen 2018, 13.)

Hyvä käytäntö yhdenvertaisuuden edistämiseen on sellainen toimenpide tai toimintatapa, jolla saadaan aikaan konkreettinen vaikutus kohti yhdenvertaista organisaatiota tai yhteisöä. Halu muuttaa ja kehittää omaa toimintaa on hyvän käytännön lähtökohta, se kasvaa sitä mukaa, kun vaikutukset alkavat näkyä. (Oikeusministeriö, yhdenvertaisuussivusto 2019.) Kouvolan kaupungin nuorisopalveluiden itse tekemän yhdenvertaisuussuunnitelman sekä tämän opinnäytetyön tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta nuorten keskuudessa Kouvolassa sekä lisätä ymmärrystä ja tietoa yhdenvertaisuudesta.

Hyvässä yhdenvertaisuussuunnittelun prosessissa ovat mukana kaikki, joita suunnitelma koskee. Nuorisotoimen kohdalla siis niistä vastaavan johtajan ja hallinnon lisäksi ainakin nuorisotyöntekijät ja nuoret. (Jalonen & Heinonen 2018, 6.) Kouvolan kaupungin nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelmaa toteuttivat nuorisotyöntekijät, nuorisopalveluiden suunnittelija sekä yhteisöllisen nuorisotyön koordinaattori. Tämän opinnäytetyön kautta yhdenvertaisuussuunnitelman tekemiseen osallistuivat myös nuoret.

Keskeistä on selvittää, miten yhdenvertaisuus toteutuu nyt ja miten se voisi toteutua paremmin. Selvityksen tavoitteena on saada realistinen kuva siitä, mikä on yhdenvertaisuuden nykytilanne: millaisia ongelmia on toimintakulttuurissa, ilmapiirissä tai toi-

minnan puitteissa. (Jalonen & Heinonen 2018, 43.) Tässä opinnäytetyössä pyrittiin selvittämään yhdenvertaisuuden toteutumista Kouvolan eri nuorisotiloilla ja koulunuorisotyössä. Tavoitteena oli saada nuorilta heidän omiin kokemuksiinsa perustuva realistinen kuva yhdenvertaisuuden nykytilanteesta.

Yhdenvertaisuutta voi edistää myös strategisilla valinnoilla, budjetissa ja rekrytoinnissa. Yhdenvertaisuusnäkökulmaa tarvitaan myös suunniteltaessa nuorisotyön tiloja sekä toimintoja, viestinnässä, nuorten välisen vuorovaikutuksen tukemisessa ja kaikissa arjen kohtaamisissa. (Jalonen & Heinonen 2018, 6.)

Edellisessä kappaleessa mainittu normikriittisyys liittyy vahvasti yhdenvertaisuuden edistämiseen. Normikriittisyydellä halutaan tarkastella kriittisesti yhteiskunnan meille asettamia normeja. Varsinkin niitä normeja, jotka syrjivät. Tässä esimerkkinä muistilista opettajalle normikriittisyydestä: Älä oleta, puhu inklusiivisesti, eli kaikki kuulijat huomioiden, mieti omia käsityksiäsi, itsemäärittelyoikeus kunniaan, tarkkaile miten puheenvuorot jakaantuvat, katso kriittisesti oppimateriaaleja, puutu kiusaamiseen, älä laita opiskelijoita väittelemään ihmisryhmän olemassaolon oikeutuksesta, älä laita yksilöä edustamaan koko ryhmää, pidä normikriittisyys aina mukana (Saarikoski & Kovero 2013, 65). Vaikka kyseinen muistilista oli suunnattu opettajille, sitä voivat hyödyntää kaikki nuorten kanssa työskentelevät. Näillä kaikilla muistilistan kohdilla voidaan edistää yhdenvertaisuutta ja taistella syrjiviä normeja vastaan.

4 TYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyössä tehtiin selvitys Kouvolan kaupungin nuorisopalveluiden, tarkemmin ottaen heidän nuorisotilatoimintansa sekä koulunuorisotyönsä yhdenvertaisuudesta. Opinnäytetyö on toiminnallinen ja sen produktina luotiin pohja yhdenvertaisuus tunnille sekä osuus Kouvolan kaupungin nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelmaan.

Opinnäytetyössä pyrittiin keskittymään nuorten kokemuksiin yhdenvertaisuudesta. Kaikilla ihmisillä on oma suhde erilaisiin asioihin elämänpiirissä, kuten toisiin ihmisiin,

sosiaalisiin tapahtumiin, esineisiin tai luonnonilmiöihin. Esimerkiksi opettajan ja oppilaiden suhde koulumaailmaa kohtaan on erilainen. Opettaja kokee luokkatilanteen eri tavalla kuin hänen oppilaansa, vaikka he elävät samaa tilannetta samassa ympäristössä samaan aikaan. Heillä on erilainen perspektiivi tilanteeseen. (Laine 2015, 30.) Kouvolan kaupungin nuorisopalveluiden työntekijöillä voi olla erilainen kokemus toteutuvasta yhdenvertaisuudesta kuin nuorilla. Näiden eriävien kokemusten takia on tärkeää, että nuoret osallistuvat heille tehtyyn yhdenvertaisuussuunnitelmaan ja saavat vaikuttaa heitä koskeviin asioihin.

4.1 Tutkimusmenetelmät

Työ on toiminnallinen opinnäytetyö ja lähestymistapana työssä toimi toimintatutkimus. Toiminnallinen työ keskittyy uuden tuotoksen konkreettiseen tekemiseen, mutta silloinkin siihen liitetään myös uuden tiedon tuottamista (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2019, 5; Vilka & Airaksinen 2003, 9). Toimintatutkimus on osallistavaa tutkimusta. Osallistavalla tutkimuksella pyritään yhdessä ratkaisemaan käytännön ongelmia ja saamaan aikaan muutosta (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 58). Tässä työssä toimintatutkimus ilmenee osallistamalla Kouvolan kaupungin nuorisopalvelujen toiminnoissa mukana olevia nuoria. Opinnäytetyössä pyrittiin tuomaan kehitystä yhdenvertaisuuteen nuorisopalvelujen toiminnassa. Lähestymistapana toimintatutkimuksessa ollaan kiinnostuneita siitä, miten asioiden pitäisi olla, ei vain siitä miten ne ovat (Ojasalo ym. 2014, 58). Toimintatutkimuksessa käytäntö ja teoria eivät ole toisistaan erillisiä vaan niitä käsitellään ikään kuin saman asian eri puolina (Heikkinen 2015, 205).

Opinnäytetyössä käytettiin menetelmänä havainnointia. Havainnoinnin rinnalle menetelmäksi otettiin ryhmähaastattelu. Havainnoinnin ohella käytiin myös keskusteluja nuorten kanssa. Työn toiminnallinen osuus toteutettiin yhdenvertaisuustunteina nuorille. Yhdenvertaisuustunneilla toiminnallisessa osuudessa nuoret pääsivät tekemään erilaisia tehtäviä. Osa tehtävistä toteutettiin koko ryhmän kesken ja osa pienemmissä ryhmissä. Tehtävien tarkoituksena oli ottaa selvää, kuinka tärkeäksi nuoret kokevat yhdenvertaisuuden ja miten yhdenvertaisuus heidän mielestään toteutuu Kouvolan nuorisopalveluiden nuorisotilatoiminnassa sekä koulunuorisotyössä. Toiminnallisessa

osuudessa aineiston keräysmenetelmänä käytettiin havainnointia. Havainnointi on ehkä yksi tehokkaimmista aineistonkeruutavoista toimintatutkimuksessa (Ojasalo ym. 2014, 61). Teemme havaintoja joka päivä elämässämme, se on olennainen osa sitä, miten hahmotamme ympäristömme ja miten siihen reagoimme. Pyrimme ymmärtämään näkemäämme ja kokemaamme. Sama pätee tieteessä, pyrimme tekemään havaintoja ja tätä kautta saamaan aineistoa määrätyn ongelman tai ilmiön eri tekijöistä. (Grönfors, 2015, 146.)

Tutkimuksessa on käytetty laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta havainnoinnin kautta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 162; Kiviniemi 2015, 74). Laadullisessa tutkimuksessa ominaisia piirteitä ovat muun muassa suosia ihmistä tiedonkeruun lähteenä. Tässä tapauksessa tutkija luottaa enemmän omiin havaintoihinsa sekä keskusteluihin tutkittavien kanssa, kuin mittausvälineillä hankittaviin tietoihin. Toisena piirteenä on suosia metodeja, joissa tutkittavien oma ääni ja näkökulmat pääsevät kuuluviin. (Hirsjärvi ym. 2009, 164.) Tässä opinnäytetyössä ilmenevät nämä kaksi kvalitatiivisen tutkimuksen piirrettä. Suurin osa työn tuloksista pohjautuu yhdenvertaisuustunneilla tehtyihin havaintoihin sekä nuorten kanssa käytyihin keskusteluihin. Lisäksi työn tarkoitus oli saada nuorten ääni kuuluviin.

Grönforsin (2015, 146) mukaan yhteiskuntatieteissä osallistuminen usein liitetään havainnointimenetelmään. Tavanomaista havainnointia on sellainen, jossa tutkija oman roolinsa avulla havainnoi tutkimaansa ongelmaa tai ilmiötä. Tässä opinnäytetyössä tutkija osallistui yhdenvertaisuustunneille käymällä tehtävät läpi nuorten kanssa, sekä esittämällä heille tukikysymyksiä tehtäviin liittyen, jos näytti, että vastaaminen oli nuorille vaikeaa. Tehtävistä käytiin keskusteluja yhdenvertaisuustunnin aikana. Nuoret saivat myös vapaasti kysellä tunnin aikana tutkijalta yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä.

Kun kerätään aineistoa havainnointiin ja osallistumiseen perustuvassa tutkimuksessa, yksi onnistumisen edellytys on tutkijan persoona ja siihen liittyvät erilaiset tekijät. Ei ole suotavaa, että tutkija muuttaa itseään tutkittavien suuntaan. Parhaiten tutkija voi toimina omana itsenään. (Grönfors 2015, 148.) Usein nuorisotyön kentällä kuulee, että nuorisotyötä tulisi tehdä omalla persoonalla. Tämä tarkoittanee osaksi ehkä sitä, että nuoret helposti huomaavat, jos yrität olla jotain muuta kuin oma itsesi. Myös

omat persoonalliset vahvuudet usein auttavat nuoristyöntekijää työssään. Tämä pätee myös opinnäytetyössä yhdenvertaisuustunneilla. Tutkija pyrki olemaan täysin oma itsensä, kuitenkin antamatta omien käsitystensä yhdenvertaisuudesta tulla esille.

Toisena tutkimusmenetelmänä toimi lyhyt ryhmähaastattelu. Haastattelun idea on yksinkertainen. Jos halutaan tietää mitä joku ajattelee jostakin asiasta, yksinkertaisinta ja usein tehokkainta on kysyä sitä häneltä. Haastattelu on siis eräänlainen keskustelu. Keskustelu, joka tapahtuu tutkijan aloitteesta ja usein tutkijan ehdoilla. Tutkija pyrkii vuorovaikutuksessa saamaan selville haastateltavilta häntä kiinnostavat ja aihepiiriin liittyvät asiat. (Eskola & Vastamäki 2015, 27.) Ryhmähaastattelussa on useita osallistujia. Keskeisenä etuna ryhmähaastattelussa yksilöhaastatteluun verrattessa on se, että ryhmässä vallitseva dynamiikka vie käsiteltäviä asioita usein uusille tasoille. (Ojasalo ym. 2014, 111.) Ryhmähaastattelu pyrittiin tarkoituksella pitämään mahdollisimman rentona ja keskustelunkaltaisena. Tätä kautta nuoret rentoutuvat ja kertovat helpommin omia kokemuksiaan haastattelukysymyksiin liittyen.

4.2 Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus

Kun on löytänyt aiheen, sitä on useimmiten rajattava. Pitää tarkentaa ajatusta siitä, mitä haluaa tietää tai osoittaa keräämällään tiedolla. (Hirsjärvi ym. 2009, 81.) Opinnäytetyön tavoitteena oli nuorten kokeman yhdenvertaisuuden toteutumisen selvittäminen sekä sen tarvittava kehittäminen. Tavoitteena oli siis kehittää Kouvolan kaupungin nuorisotyötä yhdenvertaisemmaksi. Yksi tavoite oli myös antaa tilaajalle eli Kouvolan kaupungin nuorisopalveluille valmiit työkalut jatkaa yhdenvertaisuuden edistämistä tämän opinnäytetyön jälkeenkin. Vilkan ja Airaksisen (2003, 18) mukaan työn rajauksessa tulee ottaa huomioon omat voimavarat. Onko tutkija valmis toteuttamaan työn, jos se osoittautuu suunniteltua laajemmaksi? Tässä opinnäytetyössä tutkimus rajattiin Kouvolan kaupungin nuorisopalveluiden työmuodoista kahteen, nuorisotilatyöhön sekä koulunuorisotyöhön. Tämä rajaaminen auttoi siinä, ettei työ päässyt kasvamaan liian suureksi ja pysyttiin ennalta suunnitelluissa raameissa. Opinnäytetyössä tutkimuskysymyksiä oli kaksi: Miten nuoret kokevat yhdenvertaisuuden toteutuvan Kouvolan nuorisopalveluilla? Ja miten sitä voisi kehittää?

4.3 Opinnäytetyön prosessi

Hirsjärven ym. (2009, 63) mukaan suunnitelmallista ja tavoitteellista tutkimusta voidaan kuvata luovaksi prosessiksi, jossa on eri vaiheita. Vaiheita ovat aiheeseen perehtyminen, suunnitelman laadinta, tutkimuksen toteutus ja tutkimusselosteen laadinta.

Tutkimuksen aiheen etsimisen voi aloittaa kahdella tavalla. Voi valita tutun aihepiirin ja etsiä täsmällisen aiheen sen alueelta, tai voi valita tarkoituksellisesti täysin uuden alueen. Jos aihe on valittu tutulta alueelta, siihen on ennestään jo kiinnostus ja halu saada lisää tietoa sekä lisätä omaa ymmärrystä. (Hirsjärvi ym. 2009, 72.) Opinnäytetyön aihetta miettiessä, on hyvä myös lähteä ensimmäisenä pohtimaan mikä tutkijaa itseä kiinnostaa alan opinnoissa. On tärkeää, että aihe on sellainen, mikä motivoi tutkijaa itseään. (Vilka & Airaksinen, 2003, 23.) Tämän opinnäytetyön aihe syntyi keskustelussa Kouvolan kaupungin nuorisotyöntekijän kanssa. Nuorisopalvelujen oma yhdenvertaisuussuunnitelma oli tekeillä ja aiheena yhdenvertaisuus on yleisesti yhteiskunnassa sekä nuorisotyössä tällä hetkellä hyvin ajankohtainen. Myös tutkijalle itselleen yhdenvertaisuus on hyvin tärkeä asia ja kiinnostus yhdenvertaista toimintaa ja sen edistämistä kohtaan on suuri. Tätä kautta Kouvolan kaupungin nuorisopalvelut kiinnostuivat opinnäytetyön aiheesta ja päätyivät sen tilaajaksi.

Opinnäytetyön työstäminen alkoi jo keväällä 2018. Ensimmäinen tapaaminen opinnäytetyöstä pidettiin 20.4.2018 Kouvolassa. Tapaamiseen ottivat osaa nuorisotyöntekijä Virpi Kärkäs, nuorisopalveluiden suunnittelija Riikka Kaasalainen sekä minä, Siiri Kivinen. Tapaamisessa käytiin yleisesti läpi, mitä yhdenvertaisuussuunnitelman tulisi pitää sisällään sekä tarkemmin opinnäytetyön osuudesta suunnitelmassa. Tapaamisessa päätettiin, että yhdenvertaisuussuunnitelma ja opinnäytetyö tehdään erillisinä töinä ja kun opinnäytetyö valmistuu, yhdenvertaisuussuunnitelmaa täydennetään sen perusteella.

Keväällä 2018 opinnäytetyö oli vielä ideatasolla. Käytännön työ alkoi vasta syksyllä 2018. Syksyllä 2018 opinnäytetyötä varten pidettiin kolme yhdenvertaisuustuntia 15.10., 24.10. sekä 6.11. Kaikki tunnit kestivät yhden oppitunnin verran eli noin 45-60 minuuttia. Osallistujamäärät vaihtelivat.

Ennen yhdenvertaisuustunteja opinnäytetyöhön oli kerätty tietoperustaa aiheesta. Tietoperustan työstäminen ja menetelmien tutkiminen jatkui vuoden 2018 loppuun. Alkuvuodesta 2019 jatkui opinnäytetyön käytännön osuuden eli yhdenvertaisuus tunteiden purkaminen ja analysointi.

4.3.1 Suunnittelu

Opinnäytetyön suunnittelu lähti käyntiin yhdessä Kouvolan nuorisopalvelun työntekijän ja nuorisopalveluiden suunnittelijan kanssa. Suunnittelun ytimessä oli nuorille toteutettavat yhdenvertaisuustunnit. Tunteja varten suunniteltiin ensin runko sille annetuissa raameissa. Ensimmäiseen yhdenvertaisuustuntiin oli käytettävissä aikaa yhden oppitunnin verran. Muutkin tunnit päätettiin pitää yhden oppitunnin pituisina. Tuntien tarkoituksena oli osallistaa nuoret tutkimuksen tekoon ja saada nuorten ääni kuuluviin heitä koskevissa asioissa.

Idea nuorten osallistamisesta opinnäytetyöhön lähti ajatuksesta, että nuorisotyötä tehdään nuoria varten ja nuorten kanssa. Niinpä tämäkin opinnäytetyö tehtiin nuoria varten, yhdessä heidän kanssaan. Toisena syynä oli se, että Kouvolan nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelmassa ei vielä ollut otettu nuorten ääntä huomioon. Se tapahtui tämän opinnäytetyön kautta.

Yhdenvertaisuus tuntiensuunnittelun ohella muodostui myös opinnäytetyön tietoperusta. Tietoperustan pohjana oli käsite yhdenvertaisuus. Yhdenvertaisuuteen liittyen tietoa hankittiin kirjoista, artikkeleista sekä internetsivuilta.

Kouvolan nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelma valmistui syyskuussa 2018 ja se perustui Kouvolan kaupungin nuorisopalvelujen henkilöstölle tekemään kyselyyn sekä tammikuussa 2018 perustettuun edustukselliseen yhdenvertaisuustyöryhmään. Työryhmä huolehti yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisesta ja suunnitelman toteutumisen seurannasta sekä yhdenvertaisuuden kehittämisestä nuorisopalveluissa (Kouvolan nuorisopalvelut 2018, 2).

4.4 Yhdenvertaisuustunnit

Opinnäytetyössä toteutettiin kolme yhdenvertaisuustuntia (LIITE 1) kolmen eri ryhmän kanssa. Kaikkiin kolmeen tuntiin osallistuneet nuoret olivat iältään 12-17-vuotiaita. Yksi ryhmä koostui yläkoulun tukioppilaista ja kaksi muuta nuorisotilakävijöistä. Tunnin tehtävänä oli ottaa selvää, miten tärkeänä nuoret pitävät yhdenvertaisuutta ja miten nuoret kokevat yhdenvertaisuuden toteutuvan Kouvolan kaupungin nuorisopalveluiden nuorisotilatyössä sekä koulunuorisotyössä.

Yhdenvertaisuustunteja lähestyttiin välittämisen pedagogiikan sekä sosiaalipedagogiikan keinoin. Näistä jälkimmäinen, eli sosiaalipedagogiikka saattaa olla monelle tutuin pedagogiikan muoto.

Välittämisen pedagogiikassa on kyse hoivasta, huolenpidosta, kasvatuksesta, ohjauksesta ja opetuksesta. Nämä kaikki liittyvät toisiinsa etiikan näkökulmasta ja ovat kaikkien kasvattajien yhteinen ponnistus. Välittäminen näkyy kasvatuksen tavoitteellisuutena, on siis mietittävä, mitkä asiat ovat tärkeitä lasten ja kasvulle ja kehitykselle. Tulee miettiä, millä tavoin voidaan auttaa lasta oppimaan juuri sellaisia taitoja, tietoja, asioita ja asenteita, että hänestä kasvaa itsestään, muista ihmisistä, luonnosta ja ympäristöstä välittävä aikuinen. (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 9.)

Nivalan ja Ryytäsen (2016, 75) mukaan Sosiaalipedagogiikassa yhdistyvät sosiaalinen ja kasvatuksellinen näkökulma. Sosiaalipedagogiikassa ollaan kiinnostuneita ihmisen ja yhteiskunnan suhteesta, erityisesti siitä, miten ihminen kasvaa yhteiskunnan ja yhteisöjen jäseneksi. Lisäksi sosiaalipedagogiikassa tarkastellaan erilaisten sosiaalisten ongelmien näkemistä ihmisen ja yhteisön suhteeseen ja suhteen muuttamiseen liittyvinä konflikteina.

Nivala ja Ryytänen (2019, 144) käsittelevät myös nuorisotyötä ja sosiaalipedagogiikkaa muun muassa seuraavasti: Nuorisotyön tulee tukea nuorten integraatiota, mutta ei sopeuttamalla heitä vallitsevaan järjestykseen vaan tukemalla heitä vapautumaan esimerkiksi yhteiskunnallisen sukupuoli- ja luokkarakenne rooleista. Nuorisotyön tehtävänä on edistää nuorten yhteiskunnallista toimintakykyä ja tukea nuorten kasvua omaksi itseksi ja vahvistaa heidän omaan persoonaansa.

Kuten tässä opinnäytetyössä käytetty lähestymistapa toimintatutkimus, on myös sosiaalipedagogiikka toimintatiedettä, eli se ei vain kuvaile miten asiat ovat, vaan pyrkii kehittämään toimintatapoja asioiden muuttamiseksi (Nivala & Rynänen 2016, 75).

Yhdenvertaisuustuntien sisällön suunnitteleminen lähti liikkeelle erilaisten tehtävien etsimisellä. Tehtävien tarkoitus oli saada nuoret itse ajattelemaan yhdenvertaisuutta ja saada heidät keskenään miettimään mitä se heille merkitsee ja kokevatko he yhdenvertaisuuden toteutuvan nuorisotilalla tai koulunuorisotyössä.

Tuntien aikatauluttaminen ja sopiminen lähti liikkeelle sähköpostitse. Kaikille Kouvolan kaupungin yhteisöllisen nuorisotyön työntekijöille lähetettiin sähköposti, jossa avattiin opinnäytetyön tarkoitus ja menetelmät ja pyydettiin, jos yhdenvertaisuustunnin saisi tulla toteuttamaan heidän nuortensa kanssa. Tämän jälkeen kolme työntekijää ottivat yhteyttä kertoen, että heidän koulussaan tai nuorisotilalla voi toteuttaa yhdenvertaisuus tunnin.

Ensimmäisen yhdenvertaisuustunti toteutui 15.10.2018 Kouvolan Voikkaalla, Hirvelän koulussa. Tunti pidettiin tukioppilasryhmälle. Osa tukioppilaista oli myös Voikkaan nuorisotilan kävijöitä. Toinen yhdenvertaisuustunti oli Kouvolan Inkeroisissa, Inkeröisten nuorisotilalla 24.10.2018. Ryhmä koostui nuorisotilan kävijöistä. Kolmas ja viimeinen tunti pidettiin Kouvolan Elimäen nuorisotilalla 6.11.2018. Kolmas ryhmä koostui myös nuorisotilan kävijöistä. Kaikkien kolmen yhdenvertaisuustunnin sisältö oli pääpiirteittäin sama. Tehtäviin käytetty aika riippui kuitenkin ryhmän koosta.

Ensimmäistä tuntia ei äänitetty kokonaan. Ensimmäisellä tunnilla oli läsnä myös kyseisen koulun ja nuorisotilan nuorisotyöntekijä. Alkuun se tuntui hyvältä idealta, mutta tunnin edetessä etenkin nuorisotyöntekijälle tuli olo, että olisi ollut parempi toteuttaa tunti ilman häntä. Nuorisotyöntekijä kertoi, että nuoret eivät välttämättä uskaltaneet vastata tehtäviin ja kysymyksiin niin rohkeasti, kun hän oli paikalla. Seuraavat tunnit toteutettiin ilman nuorisotyöntekijöitä. Seuraavat tunnit myös äänitettiin kokonaan, tämä helpotti sitä, ettei tarvinnut samalla kirjata muistiinpanoja ja yrittää aktiivisesti kuunnella nuoria ja olla läsnä. Äänitteet myös autoivat havaintojen ylös kirjaamisessa myöhemmin.

5 TYÖN TULOKSET

Opinnäytetyössä tehtiin toiminnallisena osuutena yhdenvertaisuustunnit nuorille. Tunneilla toteutettiin tehtäviä sekä käytiin keskusteluja yhdenvertaisuudesta. Lisäksi opinnäytetyön tuloksia hyödynnetään Kouvolan kaupungin nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelmassa.

Produktina tästä toiminnallisesta opinnäytetyöstä syntyi yhdenvertaisuustunnin pohja (LIITE 1) sekä yhdenvertaisuuden kehittämiskohteista koostuva osuus Kouvolan nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelmaan (LIITE 2). Yhdenvertaisuustuntipohjassa on annettu ja kuvailtu neljä eri tehtävää mitkä toteutetaan yhdessä nuorten kanssa. Tehtävien toteutuksessa tunnin vetäjän tulee ottaa huomioon toimintaympäristö, missä tunti pidetään ja tätä kautta tarvittaessa muokata tehtäviä omaan tarkoitukseensa sopivaksi. Yhdenvertaisuustuntipohja antaa nuorisotyöntekijöille ohjeistuksen ja raamit yhdenvertaisuustuntien toteuttamiseen. Yhdenvertaisuuden kehittämiskohteista koostuva osuus Kouvolan nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelmaan auttaa nuorisopalveluita kehittämään yhdenvertaisuutta nuorilta tulleen palautteen avulla. Yhdenvertaisuussuunnitelmaan tulevassa kaaviossa on kerrottu kehittämiskohteet, niiden tavoitteet, toimenpiteet sekä seuranta. Produktien tarkoituksena on, että Kouvolan nuorisopalveluiden työntekijät voivat itse jatkaa yhdenvertaisuuden kartoittamista ja kehittämistä.

5.1 Yhdenvertaisuustuntien tulokset ja päätelmät

Tässä kappaleessa käydään läpi käytännön kautta yhdenvertaisuustuntien tuloksia ja eri tehtävien herättämiä kysymyksiä ja ajatuksia nuorissa. Läpi käydään myös ryhmähaastattelun tuloksia ja päätelmiä. Tässä kappaleessa on otteita yhdenvertaisuustunneilla käydyistä keskusteluista. Nuoret osallistuivat tunteihin anonymisti. Jokaiseen otteeseen on merkitty keskustelijaksi tutkija eli minä, Siiri Kivinen sekä nuoret yhteisesti tai yksilöinä niin, että jokaisen keskustelijan perään laitetaan numero, esimerkiksi Nuori1, Nuori2 jne.

5.1.1 Käsitteet

Ensimmäisessä tehtävässä yhdenvertaisuustunneilla käytiin läpi yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä. Nuoret tiesivät vaihtelevasti käsitteiden merkityksen. Jokaisesta käsitteestä heillä oli kuitenkin jokin oma kokemus tai tietämys. Esimerkiksi termistä normi, heille tuli mieleen tavallinen ja normaali sekä normaali käytäntö tai tapa. Viha-puheesta nuorille tuli mieleen toisten haukkuminen sekä rasismi. Yhdenvertaisuus herätti ajatuksen tasa-arvosta sekä siitä, että kaikkia kohdellaan samalla tavalla ja, että ihmisillä olisi kaikilla samat mahdollisuudet. Nuorilla oli kaikista tehtävissä esiintyvistä käsitteistä jonkinlainen oma arvaus tai ajatus. Tuli kuitenkin esiin, että osaa käsitteistä kuten yhdenvertaisuus tai normi nuoret eivät tienneet kovinkaan hyvin. Tunnilla käytiin läpi vielä kaikkien käsitteiden tarkempi merkitys.

5.1.2 Syrjivät nimittelyt

Seuraavaksi siirryttiin kahteen tehtävään, joissa pyrittiin ottamaan selvää yhdenvertaisuuden toteutumisesta. Nämä tehtävät toteutettiin koko ryhmän kesken sekä pienemmissä ryhmissä. Ensimmäisen tehtävän tarkoituksena oli nähdä, miten paljon syrjivää nimittelyä nuorisotalolla tai koulussa tapahtuu.

Siiri: Tää saattaa kuulostaa nyt alkuu vähän ikävälle, mut teidän pitää miettii kaikkii nimittelyi ja haukkumanimiä, mitä kuulette tääl nuokkarilla, jos te niitä kuulette ja kirjottaa ne ylös.

Nuori1: Nuokkaril!?

Nuori2: No näit tulee helposti...

Kyseinen tehtävä herätti osassa nuorista hämmennystä, kun taas osa tiesi heti, mitä lapulle kirjoittaa. Tehtävässä herätti myös kysymyksiä se, mikä on toisen haukkumista ja nimittelyä? Jos kaverille leikillään jotain sanoo, lasketaanko sekin nimittelyksi? Kaikissa ryhmissä haukkumanimiä tuli paljon. Monet nuorista kirjoittivat ylös samoja sanoja. Kun sanoja käytiin yhdessä ryhmien kanssa läpi, nuoret itsekin huomasivat, että yleisimmät haukkumasanat olivat muun muassa huora sekä homo.

Siiri: Onks teidän mielestä sanoilla loukkaaminen väkivallan muoto?

Nuoret: On.

Nuori1: Tai se on ainaki kiusaamista. Ja henkinen väkivalta on paljo pahempaa, ku fyysinen.

Siiri: Onks tääl nuokkaril mitään seurauksii jos joku käyttää näit sanoja?

Nuori2: Joo, joutuu ulos.

Nuori1: Joskus saattaa saada vähän valitusta.

Siiri: Mitä se valitus on?

Nuori3: No ohjaajat tulee puhuu siitä.

Siiri: Mut toistuuks nää sanat silti vaik niistä joutuu ulos tai saa puhuttelun?

Nuoret: Toistuu.

Nuori4: No koska suurin osa puhuu täällä (nuorisotilan huone) ja silloin ohjaajat on tuolla (toisessa huoneessa).

Siiri: No mitä teidän mielest tääl nuokkaril tulis tehdä, et näit nimittelyjä ei kuulis niin usein tai ei olleenkaan?

Nuori1: No jos ois sellast jatkuvaa tiettyihin henkilöihin (kohdistuvaa) ni tekis rohkeest vaa nuorisotoimi ni rikosilmoituksen asiast. Eiköhän loppuis aika herkäst.

Siiri: Okei...No onks mitää muuta? Jos se ei aina kohdistu yhtee ihmisee, jos se on sellasta huutelua?

Nuori4: No emmä nyt sitte...

Nuori1: Jälkkään heti.

Nuori4: No eipä se nyt koulussakaa.

Nuori1: Ai ei?

Nuori4: No ei. Me ei ainakaa saada siit enää mitää. Opettaja sanoo, että ei siihe enää voi puuttuu mitenkää.

Nuori2: Niil meni moti.

Siiri: Minkä takii te luulette, et opettaja sanoo ettei siihe voi enää vaikuttaa?

Nuori1: Koska se on niin jatkuvaa.

Siiri: Voiks siihe teiän mielest puuttuu?

Nuoret: Joo, voi.

Siiri: Miten siihe pitäis puuttuu?

Nuori2: Opetella käytöstapoja.

Tehtävä herätti paljon keskustelua siitä, voiko nimittelylle ja ”huutelulle” tehdä jotain. Nuoret kertoivat, että koulussa opettajat tuntevat olonsa voimattomaksi asian edessä, ja kokevat, ettei asialle voi enää tehdä mitään. Tämän viestii nuorille sitä, että kiusaaminen kuten nimittely ja luokassa häirintä ovat hyväksyttäviä asioita, tai ainakaan niiden loppumisen eteen ei ole mitään tehtävissä. Tämä saattaa koskettaa erityisesti kiusatuksi ja syrjityksi joutuneita nuoria. Nimittelyyn ja sen kautta tapahtuvaan syrjintään pitää aina puuttua. Nuorisopalveluiden toimesta kaikilla nuorisotiloilla tulisi olla samat säännöt koskien syrjintää ja kaikenlaista kiusaamista. Näitä sääntöjä tulisi kaikkien nuorisotyöntekijöiden aktiivisesti noudattaa.

5.1.3 Yhdenvertaisuuteen liittyvät väittämät

Toisessa tehtävässä nuorille esitettiin väittämiä yhdenvertaisuuteen liittyen. Mitä enemmän samaa mieltä väittämän kanssa nuoret olivat, sitä korkeammalle heidän tuli nostaa kätensä.

Ensimmäisessä väittämässä kysyttiin ovatko nuoret nähneet tai kokeneet syrjintää nuorisotilalla tai koulussa. Kahdessa ensimmäisessä ryhmässä suurin osa nuorista nosti kätensä ylös, kun taas osa ei nostanut ollenkaan ja osalla käsi nousi puoliväliin. Viimeisen ryhmän kohdalla kukaan ei nostanut kättään ylös. Tämä osoittaa, että syrjintätapaukset saattavat siis olla hyvin alue- tai nuorisotilakohtaisia sekä myös yksilökohtaisia. Nuorten näkemä tai kokemus syrjintää on tapahtunut esimerkiksi nimittelynä tai porukan ulkopuolelle jättämisenä. Positiivista oli kuitenkin huomata, että joillain nuorilla syrjintä on loppunut yläasteelle tullessa.

Siiri: Oletko koskaan kokenut tai nähnyt syrjintää nuorisotilalla tai koulussa? Niin missä tilanteessa? Joku viittas mun mielestä aikasemmin. Mitä te ootte vaik nähny tai kokenu?

Nuori1: No mä oon ainaki ala-asteel, aina ku meni johonki porukkaa ni mua haukuttii jonku verran.

Nuori2: Mäki on ala-asteel sillee niiku, no ollu yksin sillee jonki verran. Vaik mä en ois välttämättä halunnu olla.

Siiri: Onks se nyt muuttunut, ku ootte tullu yläasteelle?

Nuori1: On mulla ainakii.

Nuori2: Joo on.

Seuraavassa väittämässä nuorilta tiedusteltiin, pitäisikö nuorisotiloilla olla sateenkaarilippu ripustettuna seinälle. Tässä väittämässä oli eniten eroavaisuuksia ryhmien välillä. Ensimmäisessä ryhmässä asiasta oltiin montaa mieltä. Toisessa ryhmässä koettiin, että ei pitäisi olla, sillä mitään muutakaan ihmisryhmää ei tällä tavalla edusteta nuorisotilalla, vaan se on kaikille avoin tila. Toisaalta kolmannessa ryhmässä todettiin, että ei siitä varmaan haittaakaan olisi.

Nuori1: No se ainaki, ku jos joku joka kuuluu lgbt+ yhteisöön ni jos se tulee tänne ni se tietäis, et tääl ainaki suurin osa hyväksyis sen asian.

Nuori2: Mut miks heteroille ei sit oo omaa lippuu?

Nuori3: Periaattees mikä syy sille on? Koska kaikki saa olla mitä haluaa...

Nuori4: Ei oo kellee muulekkaa (lippua) ni miks sille yhdelle tietylle pitää olla.

Siiri: Miks se lippu ois teidän mielestä hyvä asia?

Nuori1: Nii, et tuntuu et hyväksyttäis täällä.

Seuraava väittämä koski sukupuolirooleja. Esitettiin väittämä, tarjoaako nuorisotilat tai koulun nuorisopalveluiden toiminta sukupuolitettuja aktiviteettejä. Suurin osa nuorista oli väittämän kanssa täysin eri mieltä, mutta myös vähän samaa mieltä olevia löytyi. Nuoret keskustelivat myös siitä, että nuorilla saattaa olla vain erilaisia mielityksiä siinä, mitä he haluavat esimerkiksi nuorisotilalla tehdä ja siten aktiviteetit jakautuvat, ei sukupuolen mukaan.

Nuori1: Mut jos joku vaa...Mut jos vaa tytöt tykkää tehdä jotaa tiettyy ja pojat jottaa tiettyy ni eihä niit sillon aktiviteettei oo rajattu (sukupolen mukaan) vaa se mieltymyksen kohde on rajautunu. Ni se on ihan eri asia.

Siiri: Eli teidän mielest kaikki voi tehdä tääl kaikkee?

Nuoret: Voi. Joo.

Yleisesti ottaen kaikissa ryhmissä oltiin sitä mieltä, että kaikki nuoret saavat ja voivat osallistua kaikkiin aktiviteetteihin. Eikä mitään aktiviteettejä mainosteta tai markkinoida tietyille sukupuolelle.

Kaikissa ryhmissä oltiin samaa mieltä siitä, että seksuaalisella suuntautumisella ei ole väliä nuorisotilatoimintaan osallistuessa. Nuoret vahvasti ilmaisivat, että kaikki saavat olla ja tulla juuri sellaisina kuin ovat.

Kaikissa ryhmissä oltiin yhtä mieltä siitä, että nuorisotiloille tulisi päästä esimerkiksi pyörätuolilla. Nuorten Kouvola-sivuston mukaan, Kouvolan kolmestatoista nuorisotilasta seitsemän ovat kulkuesteettömiä ja viidestä näistä löytyy inva wc.

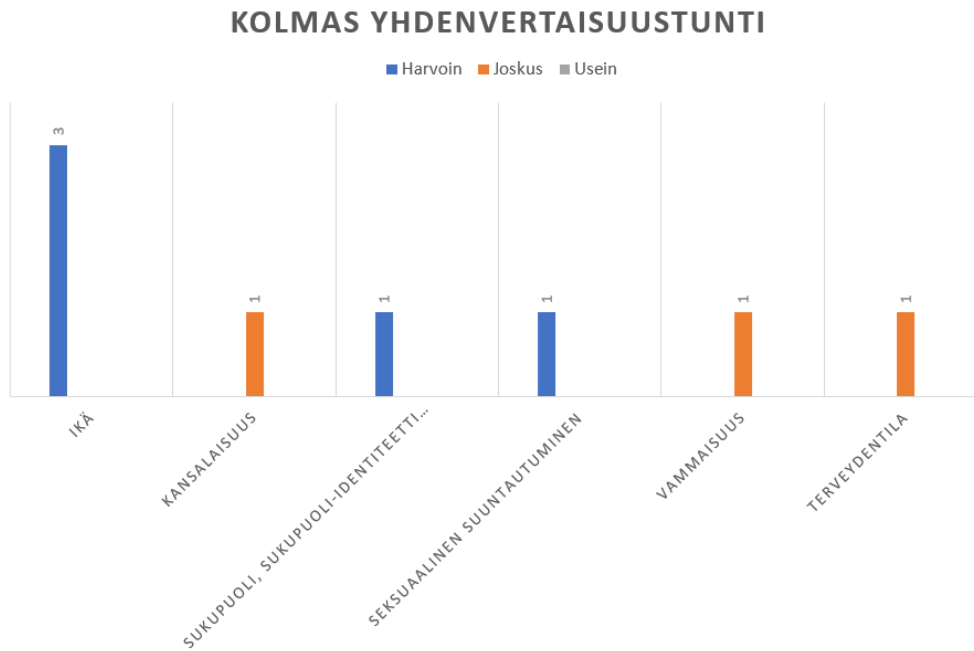
Nuori1: No jos tapahtuis joku onnettomuus et joutuu pyörätuolii tai sit jos on joku oikeesti pysyvästi vammautunu, joka halua kuitenkin tulla tänne ni ois mahdollisuus siihen, et pääsee.

5.1.4 Testi

Viimeisen tehtävän jokainen nuori teki yksin, sillä se keskittyi täysin henkilökohtaiseen kokemukseen yhdenvertaisuudesta ja syrjinnästä. Viimeisessä tehtävässä selvitettiin sitä, ovatko nuoret joutuneet epämukaviin tilanteisiin tai epämukavan erityishuomion kohteeksi jonkin heidän ominaisuutensa perusteella. Nuorten tekemässä testissä tarkasteltiin heidän omaa asemaansa yhteiskunnassa ja sitä, joutuvatko he nuorisotilalla tai koulussa syrjityksi yhdenvertaisuuslain määrittämien syrjintäperusteiden mukaan. Testissä oli 10 kohtaa, eli 10 erilaista ominaisuutta kuten ikä, etninen tausta, kansalaisuus tai seksuaalinen suuntautuminen. Testiin tuli merkata joutuuko kyseisen ominaisuuden perusteella syrjityksi usein (3 pistettä), joskus (2 pistettä), harvoin (1 piste), ei koskaan (0 pistettä). Lopuksi nämä pisteet voidaan laskea yhteen. Mitä vähemmän tuli pisteitä, sitä harvemmin joutuu syrjityksi.

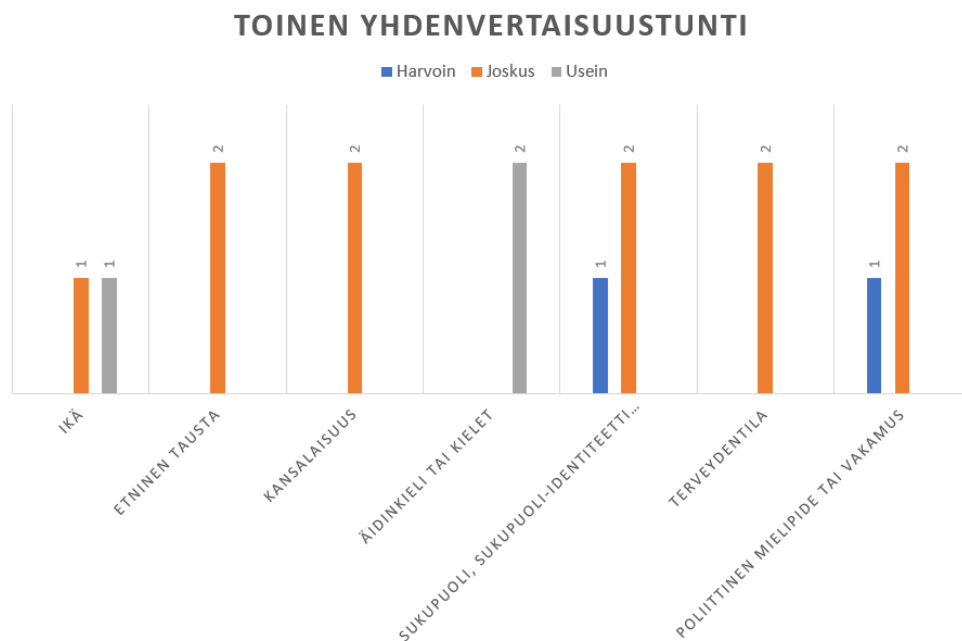
Alla olevissa taulukoissa on kuvattu, kuinka monta nuorta on minkäkin ominaisuuden perusteella kokenut syrjintää ja onko sitä tapahtunut harvoin, joskus vai usein.

TAULUKKO 1. Ensimmäisen yhdenvertaisuustunnin pisteitä saaneiden tulokset



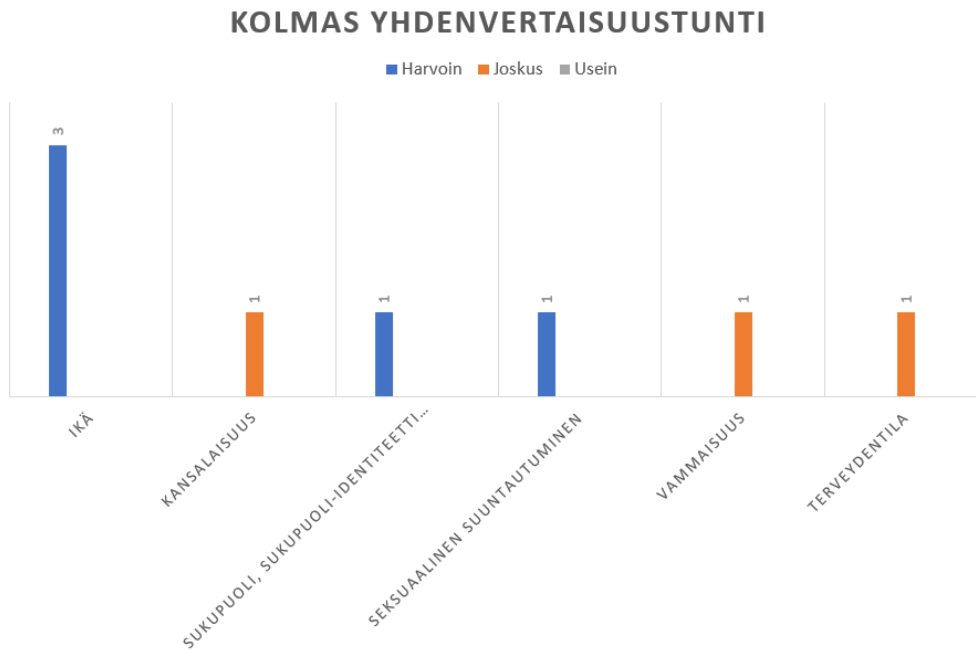
Ensimmäisellä tunnilla kuudestatoista nuoresta yhdeksälle tuli koko testistä nolla pistettä. He siis kokivat, etteivät ole joutuneet minkään testissä mainitun ominaisuutensa takia epämukaviin tilanteisiin tai epämukavan erityishuomion kohteeksi. Neljälle nuorelle kokonaispistemääräksi tuli yksi. Yhdellä nuorella testin pistemääräksi tuli kaksi. Yksi nuori sai tulokseksi neljä. Korkeimmat pisteet tässä ryhmässä olivat kuusi sekä kahdeksan.

TAULUKKO 2. Toisen yhdenvertaisuustunnin pisteisiä saaneiden tulokset.



Toisella tunnilla yhdestätoista nuoresta neljä sai testin kokonaistulokseksi nolla pistettä. Tällä tunnilla suurimmat pistemäärät olivat 14 ja 12. Kolme nuorta sai testin tulokseksi kaksi pistettä. Yhdelle nuorista tuli kuusi pistettä ja toiselle yksi. Tällä tunnilla tuli kaikkien yhdenvertaisuus tuntien korkeimmat pisteet. Ensimmäiseen tuntiin verrattuna osallistujia oli vähemmän, mutta kuten taulukosta huomaa, pisteitä tuli silti tasaisesti monen eri ominaisuuden kohdalla.

TAULUKKO 3. Kolmannen yhdenvertaisuustunnin pisteitä saaneiden tulokset.



Viimeisellä tunnilla oli vähemmän osanottajia. Viidestä nuoresta kaksi sai tulokseksi nolla pistettä. Korkein pistemäärä oli kuusi. Yksi nuori sai neljä pistettä ja toinen kaksi.

Testejä tutkittaessa nousi esiin, että suurin osa nuorista ei koe syrjintää ollenkaan nuorisotilalla tai koulussa. Toisaalta taas he ketkä kokivat syrjintää, kokivat sitä monen eri ominaisuuden takia. Eri tunneilla eri ominaisuudet nousivat esiin. Kuitenkin jokaisella tunnilla ikä nousi yhtenä ominaisuutena, jonka takia koetaan syrjityksi tulemistä. Myös äidinkieli tai kielet sekä terveydentila olivat tekijöitä, joiden takia monet nuoret olivat kokeneet tullessa syrjityksi.

5.1.5 Ryhmähaastattelussa heränneitä ajatuksia

Yhdenvertaisuustunnilla tehtyjen tehtävien jälkeen, pysähdyttiin vielä hetkeksi keskustelemaan nuorten kanssa. Ryhmähaastattelu pyrittiin pitämään mahdollisimman rentona ja keskustelunomaisena. Nuorille esitettiin kysymyksiä pidettyyn tuntiin sekä yhdenvertaisuuteen liittyen.

Yhdenvertaisuudesta puhuminen herätti ryhmien välillä erilaisiakin vastauksia. Toisessa ryhmässä oltiin yleisesti sitä mieltä, että yhdenvertaisuudesta tulisi puhua enemmän ja se voisi tapahtua esimerkiksi koulussa tai sosiaalisessa mediassa. Toisessa ryhmässä taas pohdittiin, voiko liika puhuminen ja julkituominen saattaa aiheen negatiiviseen valoon.

Siiri: Pitäiskö teidän mielest tällasist asioista puhuu enemmän?

Nuoret: Joo.

Siiri: Missä teidän mielest näist pitäis puhuu?

Nuori2: No kyl nyt somes on aika paljon, mut siel enemmän.

Siiri: No entäs siel nuokkaril tai tääl koulus?

Nuoret: Joo koulussa pitäis.

Nuori1: Ei ehkä. Sit se saattais nousta negatiivisee valoo. Jos siit liikaa aletaa puhuu. Nyt ku siit ei puhuta, ni se toimii hyvin.

Siiri: Mitä te itse voisitte tehdä sen etee, et edistäisitte tälläst yhdenvertaisuutta?

Nuori4: No ei ainakaa ite kohtelee ketää sillee negatiivisest tai eri tavalla.

Siiri: No entäs vaikka täl tukioppilasporukal?

Nuori4: No jos vaikka näkee jotain, et joku kohtelee jotain sillee väärin ni sitte puuttuu siihen asiaan tai sanoo siit jollekki.

Nuori5: Ja kohtelis niit muit samal taval ku ittee kohdellaa.

Yhdenvertaisuudesta tai tasa-arvosta ei tätä aikaisemmin ollut paljoakaan puhuttu nuorisotilatoiminnassa. Koulussa sen sijaan osa nuorista muisteli yhdenvertaisuudesta olleen puhetta joillain oppitunneilla. Nuorilta kysyttäessä yhdenvertaisuuden tärkeydestä tai sen edistämisestä, monet eivät osanneet sanoa mitään ja olivat hieman hämillään.

Siiri: Onks yhdenvertaisuus teidän mielest tärkeä asia?

Nuoret: On.

Siiri: Miks se on tärkeä asia?

Nuori2: Koska ei se oo reiluu, et toisii kohdella eri taval, vaik et ne on eri väri-sii. Ni ei se oo mitää syytä kohdella eri taval.

Yhdenvertaisuudesta nuorisotilalla esille nousi esimerkiksi kaikkien kanssa juttelu. Kohtaamiset ohjaajien ja toisten nuorten kanssa ovat tärkeitä ja merkityksellisiä. Ja nuorille on tärkeää, että heidät kaikki kohdataan yhdenvertaisesti ja kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuuden näihin kohtaamisiin.

Siiri: No kohdellaaks teiän mielest nuorii vaikka, no ne ketkä käy nuokkaril ni kohdellaaks siel yhdenvertaisesti?

Nuoret: Joo.

Siiri: Eli kaikki on samanarvosia siellä?

Nuoret: Joo.

Nuori3: Kaikkien kans aina jutellaa.

5.2. Yhdenvertaisuuden toteutuminen

Tutkimusta tehdessä ilmeni se, että yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys saattavat olla hyvin aluekohtaisia. Kouvolan alueella eri nuorilla eri nuorisotiloilla ja kouluissa on hyvin erilaisia kokemuksia yhdenvertaisuudesta ja esimerkiksi kiusaamisesta.

Yhdenvertaisuustunneilla tehtyjen tehtävien perusteella monen nuoren mielestä yhdenvertaisuus toteutuu omalla henkilökohtaisella tasolla, mutta ei välttämättä yleisesti kyseisessä toimintaympäristössä. Puolestaan ne nuoret, jotka ovat itse kokeneet syrjintää tai kiusaamista ovat kokeneet sitä monen eri ominaisuuden takia.

Yhdenvertaisuustuntien perusteella nuoret kokevat yleisesti ottaen yhdenvertaisuuden toteutuvan kyseisillä nuorisotiloilla ja koulussa, mutta he toivoivat lisää tietoa ja keskustelua yhdenvertaisuudesta. Nuoret kokevat, että voivat itse käytöksellään vaikuttaa yhdenvertaiseen toimintaan, mutta haluavat ja tarvitsevat aikuisilta siihen esimerkkiä.

5.3 Osuus yhdenvertaisuussuunnitelmaan

Tässä kappaleessa tuodaan esille ne kehittämiskohteet, joita yhdenvertaisuudessa ilmeni opinnäytetyön kautta ja jotka tämän työn kautta lisätään Kouvolan kaupungin nuorisopalvelujen yhdenvertaisuussuunnitelmaan. Kappaleessa käydään läpi myös kehittämiskohteiden toimenpiteet sekä seuranta.

Kouvolan nuorisopalvelujen yhdenvertaisuussuunnitelmassa oli valmiina kehittämiskohteina eri toimintojen sääntöjen kääntäminen usealle eri kielelle, huomion kiinnittäminen tilojen esteettömyyteen sekä yhteistyön lisääminen eri vammaisjärjestöjen kanssa. Opinnäytetyössä tuli esille osaksi samoja kehittämiskohteita, mutta myös hyvin erilaisia. Tehtyjen havaintojen ja nuorten kanssa käytyjen keskustelujen perusteella kehittämiskohteita valikoitui neljä.

Nämä neljä kehittämiskohdetta ovat:

1. Useamman nuorisotilan tekeminen esteettömäksi.
2. Nuorisotiloilla ja kouluissa tapahtuvaan nimittelyyn ja tätä kautta syrjimiseen puuttuminen.
3. Jokaisen nuoren yksilöllisyyden ja erilaisuuden huomioiminen. Erilaisten ominaisuuksien perusteella tapahtuvan syrjimisen kitkeminen.
4. Yhdenvertaisuuden tietoisuuden lisääminen ja esimerkin näyttäminen.

Nämä neljä kehittämiskohdetta nousivat eniten esiin nuorten puheessa ja tehdyissä tehtävissä heidän kanssaan.

Vaikka Kouvolan nuorisopalvelujen olemassa olevassa yhdenvertaisuussuunnitelmassa on huomioitu esteettömyys, ei sen eteen ole kuitenkaan tehty radikaaleja muutoksia.

Yhdenvertaisuustunneilla toteutetun nimittely tehtävän kautta nousi esiin, että nimittelyä ja haukkumista tapahtuu paljon etenkin nuorisotiloilla. Nimittely tapahtuu suureksi osaksi niin, etteivät ohjaajat ole sitä kuulemassa. Eri ryhmissä oli myös hyvin erilaisia

keskusteluja siitä, miten nimittelyyn puututaan ja miten siitä rangaistaan. Tämä takia se nostettiin yhdeksi kehittämiskohteeksi.

Kolmas kehittämiskohde nousi esiin yhdenvertaisuustuntien viimeisessä tehtävässä. Osa nuorista oli kokenut syrjintää nuorisotilalla tai koulussa heidän ominaisuuksiensa perusteella. Tämän kehittämiskohteen tarkoituksena on painottaa jokaisen nuoren yksilöllisyyttä ja erilaisuutta. Ajatuksena se, että olemme kaikki erilaisia, mutta silti hyvin samanlaisia. Sen avulla voidaan kitkeä erilaisuuteen perustuvaa syrjintää.

Viimeisenä kehittämiskohteena on yhdenvertaisuuden tietoisuuden lisääminen sekä yhdenvertaisen toiminnan esimerkin näyttäminen. Yhdenvertaisuustunneilla paljastui, kuinka vähän yhdenvertaisuudesta ja siihen liittyvistä asioista nuorilla on tietoa. Pitäisi siis painottaa tiedon antamista sekä nuorisotyöntekijöiden tulisi itse toimia esimerkillisesti, yhdenvertaisesti kaikkia nuoria ja työntekijöitä kohtaan.

5.3.1 Toimenpiteet ja seuranta

Kehittämiskohteiden valinnan jälkeen, tulee pohtia kullekin kohteelle sopivat toimenpiteet, sekä miten kunkin kohteen toteutumista ja etenemistä seurataan. Huolellisesti suunnitellut toimenpiteet sekä seuranta auttavat toimintaa yhdenvertaisempaan suuntaan, mutta ne eivät tapahdu itsestään. Kaikkien nuorisotyöntekijöiden tulee olla sitoutuneita toimenpiteisiin. Työntekijöiden sitoutuneisuus ja motivoituneisuus voi saada myös nuoret pitämään kiinni yhteisistä toimenpiteistä sekä tavoitteista.

Useamman nuorisotilan esteettömäksi tekemiseksi tarvitaan laajaa suunnittelua ja rahallisia resursseja. Kehittämiskohteista tämä on ehkä vaativin sekä vaikein toteuttaa, sillä Kouvolan kaupunki on tiukassa taloustilanteessa ja hakee säästökeinoja. Yhtenä säästökohteena on valitettavasti nuorisopalvelut. (Keskilaakso 2019.) Tästä huolimatta, kyseessä on suuresti yhdenvertaisuutta edistävä asia, jota ei pitäisi sivuuttaa. Nuorisopalvelujen tulisi kartoittaa kaikki nuorisotilat ja listata ne, joissa tilan esteettömäksi teko on mahdollista. Myös nuorisotilojen sisällä liikkumiseen tulee kiinnittää huomiota niin, että sisällä mahtuu liikkumaan esimerkiksi pyörätuolilla vaivattomasti. Listauksen jälkeen tulisi tarkastella seuraavan toimintakauden budjettia ja pohtia, voiko osan rahoista sijoittaa tilojen esteettömäksi tekoon.

Toinen kehittämiskohde liittyi nimittelyyn ja sitä kautta syrjintään. Tässä toimenpiteeksi auttaisi se, että kaikille nuorisotiloille asetettaisiin samat säännöt, koskien sitä, miten nuorisotilalla kuuluu käyttäytyä sekä myös samat rangaistukset, jos sääntöjä ei noudateta. Tässä kohtaa nuorisotyöntekijöiltä edellytetään sitoutumista sääntöihin sekä valppautta nuorisotilalla. Nimittelyn kitkeminen kokonaan voi olla vaikeaa, jos nuorisotilalla on useita huoneita, jolloin työntekijä ei voi olla kuulemassa kaikkia mahdollisia nimittelyjä. Nuorille tulisi myös alusta asti opettaa, että kaikenlainen nimittely, myös kaveria kohtaan, on kiellettyä. Tällöin ei tarvitse jäädä arvailemaan loukkaantuuko joku tai mikä nimittely lasketaan kiusaamiseksi ja syrjinnäksi. Jokaisella nuorisotilalla tulisi olla nollatoleranssi nimittelyn suhteen. Tämän kehittämiskohteen tiimoilta voisi ajatella myös nuorisotyöntekijöiden ja opettajien yhteistä moniammatillista koulutusta, yhteiseen puuttumisen kulttuuriin ja sen luomiseen liittyen.

Kolmas kehittämiskohde oli jokaisen nuoren yksilöllisyyden ja erilaisuuden huomioiminen ja tätä kautta erilaisten ominaisuuksien perusteella tapahtuvan syrjinnän kitkeminen. Kuten Jalonen ja Heinonen (2018, 5) toteavat, on kokemukset nähdyksi ja kuulluksi tulemisesta sekä ryhmään kuulumisesta omana itsenään nuorten turvallisuutta ja identiteettiä vahvistavia asioita. Näiden asioiden takia yhdenvertaisuus on erityisen tärkeää nuorisotyössä. Nuorten yksilöllisyyden ja erilaisuuden huminoimiseen yksi toiminnallinen menetelmä olisi elävä kirjasto. Elävä kirjasto toimii samalla tavalla kuin tavallinenkin kirjasto. Paperisten kirjojen tilalla on vain oikeita ihmisiä, ja heitä lainataan keskusteluja varten. Elävän kirjaston kirjat edustavat erilaisia vähemmistöjä, jotka kokevat usein syrjintää, ennakkoluuloja sekä stereotypioita. Elävällä kirjastolla pyritään edistämään erilaisten ihmisten välistä kohtaamista sekä vuoropuhelun kautta moninaisuutta, ihmisoikeuksia ja toisten kunnioittamista. (Allianssi 2019.) Elävän kirjaston voisi järjestää esimerkiksi teemailtana nuorisotilalla tai tukioppilaiden järjestämänä koulussa välitunneilla tai jonkin oppitunnin aikana.

Tukioppilaille voisi myös tarjota yhdenvertaisuuskoulutusta. Mannerheimin lastensuojeluliitto tarjoaa yhdenvertaisuuskoulutuksen materiaaleja tukioppilaille. Opetusmateriaaliin kuuluu opasvihkonen sekä numeroidut tehtäväkortit. Opasvihkosesta löytyy koulutusmateriaalin tavoitteet, asiakassisältöön liittyvät taustatiedot sekä ehdotuksia työskentelytavoista. Tehtäväkorteissa puolestaan on toiminnallinen harjoitus ja sitä taustoittava teoriaosuus. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2019.) Tukioppilaiden

ohjaajan sekä koulunuorisotyöntekijän tulisi perehtyä materiaaleihin ja pitää tukioppilaille koulutus. Koulutuksen jälkeen tukioppilaat voivat pitää tunteja yhdenvertaisuudesta kummiluokilleen ja myös muille luokille. Tukioppilaita voi pyytää myös nuorisotilalle toteuttamaan tuntia. Myös tässä opinnäytetyössä pidettyjä yhdenvertaisuustunteja voi toteuttaa useammalla tukioppilasryhmällä tai nuorisotilalla. Näin nuorten keskuudessa syntyisi keskustelua yhdenvertaisuudesta ja erilaisuudesta. Elävän kirjaston ja yhdenvertaisuuskoulutuksien lisäksi nuorilla olisi hyvä olla saatavilla erilaisia infomateriaaleja koskien yhdenvertaisuutta. Materiaaleja saa tilattua esimerkiksi Seta ry:n sivuilta.

Viimeinen kehittämiskohde oli yhdenvertaisuuden tietoisuuden lisääminen sekä esimerkin näyttäminen. Tässäkin kohdassa toimenpiteinä toimii yhdenvertaisuuskoulutuksen pitäminen tukioppilaille, jotta he voivat jakaa tietoisuutta ja näyttää esimerkkiä muille nuorille. Toisena toimenpiteenä voidaan pitää opinnäytetyössäkin toteutettuja yhdenvertaisuus tunteja useammalla nuorisotilalla. Nämä tunnit herättelevät nuorten ajatuksia yhdenvertaisuudesta ja lisäävät heidän tietoisuuttansa asiasta. Myös Kouvolan nuorisopalvelujen työntekijöille tulisi tarjota yhdenvertaisuuskoulutusta. Näin taataan, että jokaisella nuorisotyöntekijällä on tarpeeksi tietämystä yhdenvertaisuudesta ja he voivat käyttää sitä hyödykseen työssään nuorisotyön eri alueilla. Jokaisen nuorisotyöntekijän tulisi omalla käytöksellään toimia yhdenvertaisuuden esimerkkinä nuorille. Samalla työntekijöiden tulee muistaa, että he eivät voi tukeutua ainoastaan omaan käsitykseensä siitä, mikä on yhdenvertaista, kohtuullista tai oikeudenmukaista. Yhdenvertaisuutta ei ole se, että kaikkia kohdellaan samalla tavalla. Osa nuorisotyön ammatillisuutta on kyky tunnistaa valtarakenteisiin liittyvät eriarvostavat käytänteet ja toimintamallit, erilaisten vaihtoehtojen vahvuudet ja ongelmat sekä kyky perustella tehtyjä ratkaisuja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. (Jalonen & Heinonen, 2018, 14.) Tämän takia myös nuorisopalveluiden henkilökuntaa tulisi kouluttaa yhdenvertaisuusasioissa.

Ensimmäiselle kehittämiskohteelle, eli nuorisotilojen esteettömäksi tekemiselle seurantana voidaan pitää asiasta vastaavan työntekijän raportointia. Seurantana kolmelle muulle kehittämiskohteelle voidaan teetättää kyselyjä niin nuorille kuin työntekijöillekin. On tärkeää kuulla molempien ajatukset ja mielipiteet yhdenvertaisuuden etenemisestä. Kehittämiskohteille voi asettaa myös tavoitteet. Miten halutaan asian ete-

nevän esimerkiksi puolen vuoden tai vuoden päähän. Tavoitteiden asettaminen toimii hyvänä motivaattorina seurantaan.

6 POHDINTA JA ARVOINTI

Tässä kappaleessa pohditaan opinnäytetyön toteutumista sekä sen aikana esiin nousseita aiheita. Kappaleessa pohdinnan lisäksi käydään läpi työn tilaajan arvio sekä tutkijan oma arvio työstä, käsitellään työn reliabiliteettiä sekä validius ja esitellään jatkotutkimusaiheet.

6.1 Pohdinta

Toiminnallisessa opinnäytetyössä on kehittävä ote ja sen kautta opinnäytetyössä luodaan produkti. Tässä opinnäytetyössä produktiksi syntyi yhdenvertaisuustunnin pohja sekä nuorten äänistä koostuva osuus Kouvolan nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelmaan. Opinnäytetyössä määriteltiin kaksi tutkimuskysymystä. Kysymykset olivat *miten nuoret kokevat yhdenvertaisuuden toteutuvan Kouvolan nuorisopalveluilla ja miten sitä voisi kehittää?* Yhtenä tärkeimpänä havaintona oli se, että nuorilla ei ollut paljoakaan aikaisempaa tietoa yhdenvertaisuudesta ja tämän takia he eivät osanneet kertoa, onko yhdenvertaisuus heidän mielestään tärkeä asia, missä siitä pitäisi puhua tai miten sitä tulisi kehittää. Moni nuori kuitenkin koki yhdenvertaisuuden toteutuvan omalla kohdallaan, mutta ei välttämättä yleisesti. Nuoret, jotka puolestaan olivat kokeneet syrjintää, kokivat sitä useamman ominaisuuden perusteella. Yhdenvertaisuuden kehittämiskohteiksi nousivat nuorisotilojen esteettömyys, nimittelyyn puuttuminen ja tätä kautta syrjinnän kitkeminen, erilaisten ominaisuuksien perusteella tapahtuvaan syrjintään puuttuminen sekä yhdenvertaisuuden tietoisuuden lisääminen.

Tutkimusmenetelmäksi valittu havainnointi toimi hyvin, sillä kyseessä oli kvalitatiivinen tutkimus ja selvityksessä haluttiin keskittyä vastausten määrän sijasta niiden laatuun. Useamman yhdenvertaisuustunnin pitäminen olisi antanut laajemman tuen havainnoinnille ja tätä kautta tarkempia tuloksia, mutta vain kolme nuorisopalveluiden

nuoristyöntekijää ilmaisivat kiinnostuksensa osallistua tutkimuksen tekoon ja kaikilla nuorisotyöntekijöillä ei ollut ehdottaa tutkimuksen kohderyhmään kuuluvia nuorten ryhmiä. Jalosen ja Heinosen (2018, 10) mukaan nuorisotyöntekijöiden on itse oltava valmiita omien ennakkoluulojen tunnistamiseen sekä tunnustamiseen. Nuorisotyö on ihmisläheinen ammatti ja se rakentuu kohtaamisten ympärille. Toteuttaessaan työtään nuorisotyöntekijät tarkastelevat myös omia arvojaan kriittisesti. Nuorten yhdenvertaisuuden tietoisuuden vähäisyydestä sekä nuorisopalveluiden työntekijöiden vähäisestä innostumisesta lähteä opinnäytetyöhön mukaan, voidaan päätellä, että nuorisopalveluilla yhdenvertaisuus on aiheena jäänyt taka-alalle.

Opinnäytetyössä tehtyjen yhdenvertaisuus tuntien toteuttaminen tehtiin jo aktiivisesti nuorisotilatoiminnan sekä koulunuorisotyön toimintoihin osallistuville nuorille. Tuntien toteutuksen jälkeen, nousi mieleen ajatus, miten olisi saatu tutkimukseen osallistumaan nuoria, jotka eivät ole aktiivisesti mukana näissä kahdessa toiminnassa. Erilaisten ihmisten osallistumisen avulla pyritään selvittämään näkemystä siitä, millainen on aidosti yhdenvertainen nuorisotyö, jossa jokainen voi turvallisesti olla oma itsensä. Jos prosessiin osallistuu ainoastaan etuoikeutetussa asemassa olevia aikuisia ja jo valmiiksi aktiivisia toimintaan osallistuvia nuoria, voivat monet syrjivät käytänteet ja esteet jäädä huomaamatta. (Jalonen & Heinonen 2018, 28.) Olisiko saatu erilaisia tutkimustuloksia, jos tunneille olisi osallistunut nuoria, jotka eivät ole aktiivisesti mukana nuorisopalveluiden toiminnassa. Tämä herättää myös kysymyksen, oliko tutkimus tarpeeksi kattava ja laaja.

Kuten johdannossa jo kerrottiin, syrjivät vitsit tai sanonnat ovat epätoivottujen rakenteiden perusta. Yhdenvertaisuus tunnin nimittely tehtävää tehtäessä, monet nuorista kysyvät ”Mikä lasketaan nimittelyksi? Jos kaverille sanoo vitsillä jotain, lasketaanko sekin?” Olisi hienoa, jos nuorille opetettaisiin sellainen toimintakulttuuri, missä kaikki syrjivät nimittelyt, vitsit ja sanonnat eivät ole sallittuja. Silloin ei tarvitsisi arvuutella, milloin toista loukkaa omilla sanoillaan. Nuoret kuitenkin tunneilla osasivat sanoa, että sanoilla loukkaaminen on väkivallan muoto ja joskus jopa pahempaakin kuin fyysinen väkivalta.

Opinnäytetyön suurin tarkoitus oli luoda keinoja edistämään yhdenvertaisuutta. Työn edetessä esiin nousi ajatus ja toive, jonka Jalonen ja Heinonenkin (2018, 72) teok-

sessaan toteavat: Olisi hienoa, että jonain päivänä ei enää tarvittaisi erillistä yhdenvertaisuussuunnitelmaa, kun yhdenvertaisuuden edistäminen kuuluisi itsessään selkeänä osana nuorisotyön kehittämiseen.

6.2 Työn tilaajan arvio

Opinnäytetyö esiteltiin Kouvolan nuorisopalveluiden palveluvastaavalle, suunnittelijalle, yhteisöllisen nuorisotyön sekä kohdennetun nuorisotyön koordinaateille sekä muutamalle nuorisopalveluiden nuoriso-ohjaajille. Esittelyn jälkeen käydyissä keskusteluissa tuli ilmi, miten tyytyväisiä kaikki olivat työssä syntyneisiin konkreettisiin tuloksiin sekä opinnäytetyön tuotteihin. Nuorisopalveluiden puolesta kirjallisen arvion antoi nuorisopalveluiden suunnittelija Riikka Kaasalainen:

”Opinnäytetyön aihe on tilaajalle tärkeä ja lähti käytännön tarpeista kuulla nuoria ja huomioida heidän mielipiteensä nuorisopalvelujen yhdenvertaisuussuunnitelmassa. Opiskelija on ollut harjoittelussa Kouvolan nuorisotiloilla ja tuntee siksi nuorisopalvelut hyvin, mikä varmasti auttoi perehtymistä yhdenvertaisuustilanteeseen.

Pilottiryhmät ja otanta jäivät melko pieneksi, mutta riittäväksi menetelmien testaamiseksi ja johtopäätösten tekemiseksi. Tilaaja on erittäin tyytyväinen opinnäytetyön konkreettisiin tuloksiin ja tuotoksiin, joita voidaan hyödyntää yhdenvertaisuuden kehittämisessä ja eteenpäin viemisessä nuorisopalvelujen kaikissa yksiköissä. Opiskelijan tekemät yhdenvertaisuustuntien pohjat ja tukimateriaalit ovat erittäin hyvät, myös yhdenvertaisuussuunnitelman kehittämis ehdotukset ovat käytännönläheisiä ja toteuttamiskelpoisia. Pohdinnoissa syntyneet jatkokehittämiskohteet ovat työn kehittämisen kannalta erittäin hyödyllisiä – menetelmät otetaan käyttöön nuorisopalvelujen kaikissa yksiköissä. Opiskelija esitteli opinnäytetyönsä asiantuntevasti ja varmasti. ”

6.3 Oma arvio

Opinnäytetyön kautta syvensin omaa osaamista ja tietoutta yhdenvertaisuudesta. Opiskelujeni edetessä, olen huomannut itselle tärkeät aiheet ja alueet nuorisotyössä.

Niitä ovat yhdenvertaisuus, nuorisotilatyö sekä yleisesti nuorisotyön toteuttaminen yläkouluiikäisten kanssa. Opinnäytetyön aihe oli hyvä valinta sen ajankohtaisuuden takia. Aihe on itselle myös hyvin tärkeä, joten se viitoitti aiheen valinnan prosessia.

Opinnäytetyö prosessina oli pitkä ja työläs, mutta ennen kaikkea opettavainen. Minulla ei ole tätä aiempaa kokemusta näin laajan tutkimuksen suunnittelusta ja toteutuksesta, joten opin paljon uutta niin tutkimusmenetelmistä, kuin nuorten kanssa toimimisesta. Halusin toteuttaa nimenomaan toiminnallisen opinnäytetyön, koska itselleni nuorten osallistaminen sekä nuorten kanssa toimiminen on nuorisotyön ydin. Myös tässä opinnäytetyössä nuorten kanssa toimiminen oli itselle antoisin osuus.

Yhdenvertaisuustuntien purkaminen tekstiksi olisi hyvä ollut tehdä aiemmin, esimerkiksi heti tuntien pitämisen jälkeen. Tällöin tuntien tapahtumat olisivat olleet tuoreina muistissa ja olisin päässyt opinnäytetyössä muutenkin eteenpäin.

Opinnäytetyön toteutus meni mielestäni hyvin. Sain sovittua melko nopeasti yhdenvertaisuustuntien ajankohdat ja sitä kautta oli helppo aikatauluttaa myös työn muita vaiheita. Tosin tietoperustan ja tutkimusmenetelmien tutkimisen olisin voinut aloittaa aiemmin. Siitä olisi ollut tukea toiminnalliseen osuuteen eli yhdenvertaisuus tunteihin.

Produktina luotuun yhdenvertaisuustunnin pohjaan sekä Kouvolan nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelmaan tulevaan taulukkoon olen osittain tyytyväinen. Opinnäytetyön produktit ovat ehkä yleensä laajempia, mitä tässä työssä syntyi. Yhdenvertaisuustunnin pohja on kuitenkin sovellettavissa muihin nuorisopalveluiden toimintoihin tai vaikka toisen kunnan nuorisopalveluihin. Myös yhdenvertaisuussuunnitelmaan tuleva taulukko kehittämiskohdista ja niiden toimenpiteistä sekä seurannasta on mielestäni tarpeeksi kattava.

Itseni asettamassa aikataulussa pysyminen oli ajoittain vaikeaa. Sitä kuitenkin helpotti ohjaajan kanssa sovitut puhelinohjaukset. Sain ohjauksista uutta puhtia tekemiseen ja uskoa itseeni sekä työhöni.

6.4 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa, kuten tässä opinnäytetyössä eivät reliabiliteetti ja validiteetti ole suoraan päteviä kuvaamaan laadullisen analyysin luotettavuutta sekä uskottavuutta. Termit liitetään useammin kvantitatiiviseen tutkimukseen. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta lisää tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta. Tarkka selostus tulisi koskea kaikkia tutkimuksen vaiheita. Tutkijan tulee myös kertoa, millä perusteella hän esittää tutkimuksessa esiin tulleita tuloksia. Lukijalle rikkaampaa tekstiä on tällöin sellainen, missä on esimerkiksi suoria otteita haastattelusta. (Hirsjärvi ym. 2009, 232-233.) Opinnäytetyössä kuvattiin tarkasti kaikkia vaiheita kuten tutkimuksen suunnittelu, toteutus ja sen tulokset. Työn tuloksissa kerrottiin myös selkeästi, millä perusteilla on esitetty ilmi tulleita tuloksia sekä havaintoja. Tulosten tueksi tekstiin otettiin suoria otteita yhdenvertaisuustunneilta nuorten kanssa käydyistä keskusteluista.

Tutkimuksen validiteettiä voidaan tarkentaa käyttämällä tutkimuksessa useaa tutkimusmenetelmää (Hirsjärvi ym. 2009, 233). Tässä opinnäytetyössä käytettiin kahta menetelmää. Havainnointia sekä ryhmähaastattelua. Nämä menetelmät ovat erilaisia, mutta silti tukevat toisiaan. Havainnoinnin avulla voitiin tutkia ja analysoida nuorten kanssakäymistä toistensa kanssa tehtävien aikana. Havainnoitiin myös nuorten reaktioita erilaisiin tehtäviin ja niiden tuloksiin.

Tätä tutkimusaihetta sekä tässä opinnäytetyössä syntynyttä yhdenvertaisuustunnon pohjaa voi hyödyntää uudelleen Kouvolan nuorisopalveluiden yhdenvertaisuuden tutkimisessa tai muiden kuntien nuorisopalveluiden vastaavassa tutkimuksessa. Yhdenvertaisuustunnon pohjaa voi hyödyntää sellaisenaan nuorten ryhmille ja tätä kautta luoda oman taulukon yhdenvertaisuussuunnitelmaan niistä kehittämiskohteista, jotka tunneilla nousevat esille.

6.5 Jatkotutkimusaiheet

Yhtenä jatkotutkimusaiheena voisi olla tutkimuksen laajentaminen Kouvolan nuorisopalveluiden muihin toimintoihin esimerkiksi Ohjaamoon, nuorten pajaan, erityisnuorisotyöhön tai leiritoimintaan. Miten näissä toiminnoissa mukana olevat nuoret kokevat yhdenvertaisuuden toteutuvan?

Lisäksi tätä tutkimusta voisi jatkaa kehittämiskohteiden seurannan ja uudelleenarvioinnin kautta. Eli toteuttaa kullekin kehittämiskohteelle annetut seurannan välineet, esimerkiksi kyselyt nuorille ja analysoida tulleita muutoksia. Tietyn ajan kuluttua yhdenvertaisuuden tilanteen voisi uudelleen arvioida.

Yksi tutkimuksen aihe voisi myös olla taloudellisen yhdenvertaisuuden selvittäminen Kouvolan nuorisopalvelujen toiminnassa. Voitaisiin pohtia miten perheiden taloudellinen tausta vaikuttaa esimerkiksi leiritoimintaan osallistumisessa, nuorisopalveluiden retkille lähtemisessä tai nuorisopalveluiden jokapäiväisessä toiminnassa.

Toinen tutkimuksen aihe voisi olla niiden nuorten näkökulmasta, jotka eivät tällä hetkellä ole aktiivisesti osallisena missään nuorisopalveluiden toiminnassa, mutta haluaisivat ehkä olla. Miten he kokevat nuorisopalveluiden yhdenvertaisuuden ja liittyykö yhdenvertaisuus jotenkin siihen, miksi he eivät ole mukana nuorisopalveluiden toiminnassa.

Yhden kehittämiskohteen toimenpiteenäkin ehdotettu moniammatillinen koulutus nuorisotyöntekijöille sekä opettajille, voisi olla myös yksi jatkotutkimuksen aihe ja koulunuorisotyön kehittämisidea. Koulutus voisi koostua syrjinnän ja kiusaamisen puuttumisen kulttuurin rakentamiseen. Miten tällainen koulutus saataisi järjestettyä? Tähän tilaisuuteen ja sen järjestämiseen voisi tarttua esimerkiksi nuorisotyön esimiehet.

Olisi hyvä tutkia myös, miten yhdenvertaisuus näkyy muualla eurooppalaisessa nuorisotyössä ja vertailla sitä Suomen tai Kouvolan tasolla tapahtuvaan yhdenvertaisuustyöhön. Onko eri nuorisaloilla Euroopassa esimerkiksi yhdenvertaisuussuunnitelmia ja voisiko niistä ottaa mallia tai poimia uusia ideoita?

LÄHTEET

- Allianssi 2019. Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry. Elävä kirjasto. <https://www.alli.fi/vaikuttaminennuorten-puolestanuorten-yhdenvertaisuus-ja-tasa-arvo/elava-kirjasto> Viitattu 25.3.2019.
- Allianssi 2019. Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry. Yhdenvertaisuus. <https://www.alli.fi/palvelut/yhdenvertaisuus> Viitattu 6.3.2019.
- Eskola, Jari & Vastamäki Jaana 2015. Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmenetelmiin 1. Jyväskylä: PS-Kustannus, 27-44.
- Euroopan ihmisoikeussopimus 1999/63. Helsingissä 20.5.1999.
- Gretschel, Anu & Kiilakoski Tomi (toim.) 2007. Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Grönfors, Matti 2015. Havaintojen teko aineistokeräyksen menetelmänä. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: PS-Kustannus, 146-161.
- Heikkinen, Hannu 2015. Toimintatutkimus: Kun käytäntö ja tutkimus kohtaavat. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: PS-Kustannus, 204-219.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Jalonen, Riikka & Heinonen, Laura 2018. Kaikki mukana? Yhdenvertaisuussuunnitelun opas nuorisotyöhön. Oulu: Koordinaatti.
- Keskilaakso 2019. Kaupunginhallitukselle esitetään yt-neuvotteluja henkilöstön vähentämiseksi, palveluverkkotarkastelua ja veroprosentin nostoa. https://www.keskilaakso.fi/2019/03/21/kaupunginhallitukselle-esitetaan-yt-neuvotteluja-henkiloston-vahentamiseksi-palveluverkkotarkastelua-ja-veroprosentin-nos-toa/?fbclid=IwAR3Pmj21HdYvPso_sGGsfve8xhYWuMi8uMhQkMofnorljDnnszrPj4cJJQ Viitattu 22.3.2019

Kiilakoski, Tomi 2014. Koulu on enemmän. Nuorisotyön ja koulun yhteistyön käytännöt, mahdollisuudet ja ongelmat. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry.

Kiviniemi, Kari 2015. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Jyväskylä: PS-Kustannus, 74-88.

Komonen, Katja, Suurpää, Leena & Söderlund, Markus (toim.) 2012. Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Kouvolan kaupungin henkilöstösuunnitelma 2018-2020. Kouvolan kaupunki.
<http://ep.kouvola.fi/kokous/20174268-13-1.PDF> Viitattu 3.9.2018.

Kouvolan kaupungin nettisivut 2019. Kouvola-tietoa.
<https://www.kouvola.fi/kouvolankaupunki/kouvola-tietoa/> Viitattu 5.3.2019.

Kouvolan nuorisopalvelut 2018. Yhdenvertaisuussuunnitelma. Viitattu 23.10.2018.

Kuntalaki 2015/410. Annettu Helsingissä 10.4.2015.

Kärkäs, Virpi 2019. Tilaajan palaute. Sähköpostiviesti 24.4.2019. Vastaanottaja: Siiri Kivinen. Tilaajan kirjallinen arvio opinnäytetyöstä.

Laine, Kaarina 2005. Minä, me ja muut sosiaalisissa verkostoissa. Helsinki: Otava.

Laine, Timo 2015. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Jyväskylä: PS-Kustannus, 29-51.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 1986/609. 30.12.2014.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2018. Tukioppilastoiminta.
<https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/tukioppilastoiminta/> Viitattu 6.3.2019.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2018. Tukioppilastoiminta käytännössä.
<https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/tukioppilastoiminta/toiminta-kaytannossa/> Viitattu 6.3.2019.

- Mannerheimin lastensuojeluliitto 2019. Tukioppilaiden koulutusmateriaalit. https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/tukioppilastoiminta/tukioppilaiden_koulutusmateriaalit/ Viitattu 25.3.2019.
- Myllyniemi, Sami Toim. 2014. Nuorisobarometri 2014. Ihmisarvoinen nuoruus. https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2015/03/Nuorisobarometri_2014_web.pdf Viitattu 6.3.2019.
- Nivala, Elina & Ryytänen Sanna 2016. Sosiaalipedagoginen viitekehys nuorisoalan työssä. Teoksessa Tommi Hoikkala & Johanna Kuivakangas (toim.) Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 75-92.
- Nivala, Elina & Ryytänen, Sanna 2019. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus.
- Nuorisolaki 2016/1285. Annettu Helsingissä 21.12.2016
- Nuorten Kouvola 2019. Inkeröiden nuorisotila. <https://www.nuortenkouvola.fi/vapaa-aika/nuorisotilat/inkeroisten-nuorisotila/> Viitattu 6.3.2019.
- Nuorten Kouvola 2019. Koulunuorisotyö. <https://www.nuortenkouvola.fi/koulu-ja-tyo/koulunuorisotyö/> Viitattu 1.11.2018.
- Nuorten Kouvola 2019. Nuorisotilat. <https://www.nuortenkouvola.fi/vapaa-aika/nuorisotilat/> Viitattu 6.3.2019.
- Oikeusministeriö. Yhdenvertaisuuden edistäminen. <https://oikeusministerio.fi/yhdenvertaisuuden-edistaminen> Viitattu 24.10.2018.
- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät. Helsinki: Sanoma Pro.
- Olsson, Pia 2018. Kaikki vähän erilaisii. Yläkoulun sosiaaliset suhteet. Gaudeamus.
- Opinnäytetyöopas. Perustutkinto. Humanistinen ammattikorkeakoulu. <https://pro.humak.fi/humakpro/humak/390799/opinnaytetyoapas.pdf> Viitattu 24.10.2018

Perusopetuslaki 1998/628. 1.1.1999.

Pihlas, Nina 2015. Koulunuorisotyö kasvattaa yhteisöllisyyttä.

<https://www.kunkoululoppuu.fi/uutiset/koulunuorisotyö-kasvattaa-yhteisollisyyttä/>
Viitattu 19.3.2018

Piironen-Malmi, Ulla & Strömberg, Seija 2008. Välittämisen pedagogiikka. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Rihu, Sanni 2017. Koulunuorisotyön laatua parantamassa. Arviointikriteeristön kehittäminen Kouvolan nuorisopalveluille. Opinnäytetyö.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/124242/Rihu_Sanni.pdf?sequence=1&isAllowed=y Viitattu 12.3.2019

Saarikoski, Atlas & Kovero, Solja 2013. Älä oleta – Normit nurin! Seta ry.

Suomen nuorisotyön tilastot 2019. Kuntien nuorisotyö.

<https://nuorisotilastot.fi/?fbclid=IwAR30aLVlVlHmu34mytQ8Pnb48OmZo3xCZiJVqKvINFGV2y97sq-5kKQ-Cbo#!/fi/kunta/Asukasluku/perus/choice-1/prosentit/whiteblue/Koko%20maa/Kouvola/table/suhde//null/kunta/donut/%5B%5D//%5B%5D//2016-2017/0?2/Miten%20edustuksellinen%20demokratia%20nuorten%20osalta%20toteutuu%20kunnassanne%20ja%20mit%C3%A4%20edustuksellisen%20demokratian%20mahdollisuuksia%20nuorille%20on%20tarjolla%3F> Viitattu 17.4.2019

Suomen perustuslaki 1999/731. Voimaantulo 1.3.2000

Terveystieteiden tutkimuskeskus 2017. Lasten ja nuorten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet. https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/johtamisen_tueksi/lasten_ja_nuorten_vaikuttamismahdollisuudet Viitattu 21.3.2019.

Tilastokeskus 2019. Väestön ennakkotiedot alueittain 2019.

http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vrm_vamuu/statfin_vamuu_px_t_11lj.px/table/tableViewLayout2/?rxid=c7f5cf18-b0bd-4e82-a289-08b62a995889
Viitattu 6.3.2019

Vaino, Venla 2019. Yhdenvertaisuus on edelleen radikaali tavoite – Pre-NUORI 2019 -ennakkotapahtuma herätti keskustelua yhteisöjen valtarakenteista.

<http://osuma.metropolia.fi/2019/02/27/yhdenvertaisuus-on-edelleen-radikaali-tavoite->

[pre-nuori-2019-ennakkotapahtuma-heratti-keskustelua-yhteisöjen-valtarakenteista/](#)
Viitattu 20.3.2019.

Vilkkä, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Yhdenvertaisuuslaki 2014/1325. Annettu Helsingissä 30.12.2014.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu. Positiivisen erityiskohtelun opas. Yhdenvertaisuuden edistäminen ja positiivinen erityiskohtelu.

<https://www.syrjinta.fi/documents/10181/36404/Positiivisen+erityiskohtelun+opas/34593484-7b08-47da-a662-cceb6e4df28e> Viitattu 6.3.2019.

Yhdenvertaisuus.fi Mitä yhdenvertaisuudella tarkoitetaan?

<https://yhdenvertaisuus.fi/mita-on-yhdenvertaisuus> Viitattu 24.10.2018.

Yleissopimus lasten oikeuksista 1991/60. 2.9.1990.

LIITTEET

LIITE 1: Yhdenvertaisuus tunnin pohja.



POHJA YHDENVERTAISUUS- TUNNILLE

YHDENVERTAISUUTTA EDISTÄMÄSSÄ

TUOTOKSEN TARKOITUS

Tämän yhdenvertaisuustunnin pohjan avulla voit herätellä nuorten ajatuksia yhdenvertaisuudesta omassa toimintaympäristössäsi. Tehtävät soveltuvat yläasteikäisille nuorille ja eri kokoisille nuorten ryhmille. Tavoitteena on saada nuoret ajattelemaan ja toimimaan yhdenvertaisemmin sekä kehittää organisaatiosi yhdenvertaisuutta! Lähteenä on käytetty Riikka Jalosen ja Laura Heinosen teosta Kaikki mukana? Yhdenvertaisuussuunnittelun opas nuorisotyöhön. Tämä yhdenvertaisuustuntipohja on tehty Siiri Kivisen opinnäytetyöhön produktina Humanistisen Ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogi (AMK) opinnoissa.

Tunnin rakenne:

- ✚ Alkuun tunnin pitäjän ja aiheen esittely.
- ✚ Ensimmäisellä tehtävällä avataan yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä.
- ✚ Muut tehtävät pyrkivät tuomaan esille nuorten oman näkökulman yhdenvertaisuudesta ja sen toteutumisesta kyseessä olevassa toimintaympäristössä. Lopputaika keskustellaan ryhmähaastattelun kautta aiheesta koko ryhmän voimin.

Osallistujat:

- ✚ Yläasteikäiset nuorten ryhmät.
- ✚ Tai muu valittu kohderyhmä.

Tarvitset:

- ✚ Post it lappuja
- ✚ Kyniä
- ✚ Avoimen tilan, jossa on taulu

1. Käsitteet

Pienille lapuille on kirjoitettu sanoja. Pienryhmissä nuoret saavat pohtia mitä kyseisestä sanasta tulee mieleen. Sitten he kertovat muulle ryhmälle onko kyseinen sana entuudestaan tuttu ja jos on niin mistä sekä mitä sanasta tuli heille mieleen.

Sanat:

- ✚ Syrjimättömyys
- ✚ Yhdenvertaisuus
- ✚ Normi
- ✚ Positiivinen erityiskohtelu
- ✚ Tasa-arvo
- ✚ Vihapuhe
- ✚ Sukupuolen moninaisuus

Huom! Tässä tehtävässä ei ole oikeita tai väärä vastauksia. Nuoret kertovat oman tietämyksensä ja kokemuksensa kustakin käsitteestä. Vastausten jälkeen voi kysyä muulta ryhmältä mitä mieltä he ovat käsitteestä. Lopuksi voidaan käydä läpi käsitteiden tarkkoja määrittäyksiä.

2. Syrjivät nimittely

Tarvitaan post-it -lappuja. Jaa jokaiselle osallistujalle/ryhmälle nippu lappuja ja pyydä kirjoittamaan niihin erilaisia nimittelyjä, joita toimintaympäristössään (esim. nuorisotalolla) kuulee. Nimittelyjä kirjoitetaan yksi per lappu. Kirjoita taululle/fläppitaululle otsikot: usein, joskus, harvoin, ei koskaan. Pyydän sitten osallistujia viemään omat lappunsa mielestään sopivan otsikon alle. Silmäilkää tuotoksia.

Käykää keskustelua näiden tukikysymysten avulla:

- ✚ Esiintyivätkö samat sanat useammassa palstassa?
- ✚ Onko sanoilla loukkaaminen väkivallan muoto? Miksi?
- ✚ Onko kyseisissä toimintaympäristöissä olemassa seurauksia, jos loukkaa jotakuta sanoilla?
- ✚ Huomataanko nimittelyt aikuisten toimesta? Kuinka usein?
- ✚ Mitä nuorisotalolla/koulussa pitäisi tehdä, ettei loukkaavia sanoja kuulisi niin usein?
- ✚ Mitä nuorisotyöntekijän tulisi tehdä?

3. Yhdenvertaisuuteen liittyvät väittämät

Muodostakaa piiri huoneen keskelle. Tunnin pitäjä esittää väittämiä/kysymyksiä, jotka liittyvät käsiteltyyn aiheeseen. Jokaisen väittämän/kysymyksen kohdalla nuoret nostavat kätensä ylös, sen mukaan kuinka samaa mieltä ovat asian kanssa. Mitä enemmän nuori on samaa mieltä, sitä korkeammalle hän kätensä nostaa.

Väittämät/kysymykset:

- ✚ Oletko koskaan kokenut tai nähnyt syrjintää nuorisotilalla/koululla.
- ✚ Nuorisotilalla pitäisi olla sateenkaarilippu ripustettuna seinälle.
- ✚ Kaikille nuorisotiloille pitäisi päästä pyörätuolilla.
- ✚ Nuorisotila/koulu tarjoaa tytöille ja pojille selkeästi eri aktiviteetit
- ✚ Seksuaalisella suuntautumisella on väliä nuorisotilatoiminnassa/tukioppilastoiminnassa.
- ✚ Nuorisotilalla/koulussa/tukioppilastoiminnassa on puhuttu yhdenvertaisuudesta ja/tai tasa-arvosta.
- ✚ Suosiiko nuorisotilatoiminta/tukioppilastoiminta tietynlaisia nuoria/oppilaita.

Huom! Piirin voi toteuttaa myös niin, että nuoret ovat selin piirin keskustaan. Näin vältetään mahdolliselta ryhmäpaineelta vastauksien osalta. Väittämän tai kysymyksen jälkeen voi esittää tarkentavia kysymyksiä aiheesta. Lisäkysymykset voi jättää myös lopun ryhmähaastatteluun.

4. Testi

Seuraavan testin avulla nuori voi tutkia omaa asemaansa yhteiskunnassa ja tulla tietoiseksi siitä, joutuuko elämässään syrjityksi yhdenvertaisuuslain määrittämien syrjintäperusteiden mukaan. Testissä jokainen osallistuja merkitsee ylös saamansa pisteet. Niitä ei kuitenkaan tarvitse kertoa toisille, koska kyse on ennen kaikkea oman tietoisuuden lisäämisestä. Testin kysymys kuuluu: kuinka usein joudut kyseisessä toimintaympäristössä esimerkiksi nuorisotilalla/koulussa epämukaviin tilanteisiin tai epämukavan erityishuomion kohteeksi seuraavien ominaisuuksiesi takia?

Ominaisuudet:

- Ikä
- etninen tausta
- kansalaisuus
- äidinkieli tai kielet
- uskonto tai maailmankatsomus
- sukupuoli, sukupuoli-identiteetti ja tapa ilmaista sukupuolta
- seksuaalinen suuntautuminen
- vammaisuus
- terveydentila
- poliittinen mielipide / vakaumus.

Usein: 3 pistettä, Joskus: 2 pistettä, Harvoin: 1 piste, En koskaan: 0 pistettä

Kukin laskee itselleen pisteet 0-3 jokaisesta kohdasta. Pisteitä voi saada kaikkiaan 0 - 30. Kerro lopuksi, että mitä pienemmät pisteet saa, sitä harvemmin joutuu elämässään syrjityksi.

5. Ryhmähaastattelu / keskustelua

- ✚ Mikä fiilis harjoituksista jäi?
- ✚ Onko yhdenvertaisuus mielestänne tärkeä asia? Miksi?
- ✚ Pitäisikö siitä keskustella enemmän? Missä, nuorisotilalla/koulussa/kotona?
- ✚ Heräsitkö harjoitusten aikana jokin ajatus tai idea asiaan liittyen, jonka haluaisitte jakaa?
- ✚ Mitä yhdenvertaisuuden edistämisen eteen voisi tehdä? Te itse? Aikuiset?
- ✚ Saitko tänään uutta tietoa yhdenvertaisuudesta?
- ✚ Mitä tiesit jo ennestään?

Huom! Voit keksiä lisää kysymyksiä liittyen toimintaympäristöön, missä tunti toteutetaan.

LÄHTEET

Jalonen, Riikka & Heinonen, Laura 2018. Kaikki mukana? Yhdenvertaisuussuunnitelun opas nuorisotyöhön. Oulu: Koordinaatti.

LIITE 2: Opinnäytetyön osuus Kouvolan nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelmaan.

Kehittämiskohde	Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Useamman nuorisotilan esteettömäksi tekeminen.	<ul style="list-style-type: none"> 🚩 Nuorisopalvelut tavoittavat lisää nuoria. 🚩 Kaikille nuorille yhdenvertainen pääsy samoihin palveluihin. 	<ul style="list-style-type: none"> 🚩 Huomioinnon toteuttaminen seuraavassa budjetissa. 🚩 Tilojen väljyyden huomioiminen > mahtuu liikkumaan esim. pyörätuolilla. 	<ul style="list-style-type: none"> 🚩 Vastuun antaminen tietyille työntekijälle/työntekijöille. 🚩 He tiedottavat asian etenemisestä muille.
Nimittelyyn ja tätä kautta syrjintään puuttuminen.	<ul style="list-style-type: none"> 🚩 Nuorisotiloilla ja kouluissa tapahtuvan nimittelyn ja syrjinnän kitkeminen. 🚩 Luodaan yhteinen nimittelyyn ja syrjintään kohdistuva puuttumisen kulttuuri. 	<ul style="list-style-type: none"> 🚩 Samat säännöt ja nimittelystä koituvat rangastukset jokaiselle nuorisotilalle. 🚩 Ohjaajien pidettävä huoli, että rangastukset ja säännöt toteutuvat. 🚩 Nuorisotyöntekijöiden ja opettajien yhteinen moniammatillinen koulutus. 	<ul style="list-style-type: none"> 🚩 Kyselyjen teettäminen nuorille. 🚩 Nuorisotyöntekijöiden oma arvio edistymisestä.
Jokaisen nuoren yksilöllisyyden ja erilaisuuden huomioiminen.	<ul style="list-style-type: none"> 🚩 Erilaisuuden ja erilaisten ominaisuuksien perusteella tapahtuvan syrjinnän kitkeminen. 	<ul style="list-style-type: none"> 🚩 Elävä kirjasto. 🚩 Erilaisten materiaalien tilaaminen esim. Seta ry. 🚩 Yhdenvertaisuuskoulutus tukioppilaille. 	<ul style="list-style-type: none"> 🚩 Kyselyjen teettäminen nuorille.
Yhdenvertaisuuden tietoisuuden lisääminen & esimerkin näyttäminen.	<ul style="list-style-type: none"> 🚩 Nuoret itse osaavat toimia yhdenvertaisemmin. 	<ul style="list-style-type: none"> 🚩 Yhdenvertaisuus tuntien toteuttaminen useammalla nuorisotilalla/koululla. 🚩 Yhdenvertaisuuskoulutus työntekijöille. 🚩 Yhdenvertaisuuskoulutus tukioppilaille. 🚩 Yhdenvertaisuusmateriaalien tilaaminen. 	<ul style="list-style-type: none"> 🚩 Kyselyjen teettäminen nuorille.